

16de Aarg.

1885.

30te Bind.

Før Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af S. Throndsen.

15de Oktober. — 19de Hefte.

Decorah, Iowa.

Paa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the P.-O. at Decorah as 2nd class postal matter.

„For Hjemmet“

udkommer med to Aft i Omflag to Gange om Maanedn (15de og 30te) og koster \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.25) om Aaret i Forstnd. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa det 7de frit.

Adresse: R. Thronsfen, Box 1014, Decorah, Iowa.

Hegners Møbelmagazin

har et smukt Udvalg af alle Slags saavel elegante som simplere Møbler til Møblering af Stadsværelser, Dagligværelser og Soverværelser; elastiske Sengebunde, Lænestole, Gyngestole, Spiseborde med Indstudsplader, Centrumborde af nyeste Façon, Fosfilsen-Borde, Spejle og ellers Alt, hvad man pleier at finde i en velforsynt Møbelhandel. Gode Varer til rimelige Priser. Utlæg mig et Besøg, førend du kjøber andetsteds

Mine Møbelrum er et Kvartal Nordvest fra Milwaukee & St. Pauli R. R. Depot. Chs. Hegner.

Meneely & Company, West Troy, N. Y.,

Klokker. Fordelagtigt bekjendt blandt Almenheden siden 1826. Kirke-, Kapel-, Skole-, Brandalarm og andre Klokker; ogsaa forskjellige Slags Klokkespil.

85 4 1 1 1 1

K. I. HAUGEN.

Dealer in

GENERAL MERCHANDICE,
Decorah, - - - Iowa.

F. J. O. Gremm.

følger

Pianoer, Orgler, Violin-Strenger, Sy-Maskiner, Olie, Naale etc.

af bedste og billigste Slags, saa billigt, som det kan sælge.

Se ind til ham, førend De afflutter Handel med nogen Anden.

Pianoer og Orgler stemmes, og Arbeidet garanteres.

Office i det gamle Post-Office ligeoverfor St. Cloud Hotel.

1 1

DECORAH, IOWA.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

16de Merg. }

15de Oktober 1885.

} 19de Sefte.

Gille Susanna.*)

At se paa Smaaborn, naar de jublende og frydefulde løbe om, hoppe, danser og springe af Hjertens Lyft, da at høre dem synge sine ukunstlede, ofte formløse Sange, at høre dem fortælle sine vidunderlige Fortællinger om Fader og Moder, om Søster Johanna eller Broder Thomas, at se dem synge sine trinde smaa Arne i uskyldig Kjærlighed rundt om sine Vegebødres og Vegeføstres Hals, at se dem plukke Primler, Blaa-klokker, Tusindfryd og Smørblomster og dermed fylde sine smaa Hænder, er et af de kjære og lyse Syn, der giver Jordlivet sit Solkin og i Menneffjælen vækker høiere og helligere Tanker, som har sin Rilde i Himlen.

Hvis vi kunde tænke os en Verden uden Born, vilde det blive en mørk og sorgelig Verden. Den vilde være lig en Have uden Blomster, en Skov uden Fuglesang, en Himmel uden Stjerner. Born have desuden en anden Bestemmelse end den, at de engang skulle blive

den nye Slægt; de ere ogsaa de bedste Fredsstiftere, disse smaa Væsener, de ere i Sandhed ligesom Straaler af Lys, ligesom Kilder til Kjærlighed. Born kan ofte aabne Kilder til dyb Bevægelse, der længe har været lukkede. De kan mildne, de kan blidgjøre selv forstenede Hjerter. De kan vække slumrende Kræfter og indaande nyt Liv paa saadanne Steder, hvor det synes, at hver ædel Stemning er udslokket. Mangen en egenfjærlig, iskold Sjæl er bleven gjennemstrømmet af smeltende Varme ved Synet af et hjælpeløst Barn. Mangen en mørk og ugudelig Plan er bleven hemmet ved Tanken paa den Sorg og Vanære, den vilde bringe over de smaa Engle, der slumre i Buggen eller i Barnesengen.

Og er ikke en mægtig Lærdom bleven lært den hele kristne Kirke af et lidet Barn? Da de første Herrens Disciple trættede imellem hverandre, hvo der skulde blive — den Største — en Trætte, der fremdeles foraarfager megen Uenighed i

*) Ed. B. Gjertsens Udgave af Ushworths „Selv samme Fortællinger fra Dybet af Folkelivet.“

den kristne Kirke — da tog den ringe og ydmyge Frelser, som saa høit elskede og saa de Unge, da tog han et Barn, satte det midt iblandt dem og sagde: „Hvo som fornædret sig selv som dette Barn, han er den Største i Himmeriges Rige,“ (Matth. 18, 4.) og „Hvo som ikke anammer Guds Rige som et lidet Barn, han skal ingenlunde komme ind i det.“ Dette var i Sandhed en alvorlig Frettesættelse for de trættefære Disciple og er det fremdeles for alle stolte, hormodige, bydende Sjæle, for alle dem, der sole sig forbausede ved en saadan Belærelse, og ilde synes derom.

De vil ei gaa saa dybt, saa lavt,
Til Himlen derfor ei de komme!

Skjont Smaaborn saaledes ofte er en stor Betsignelse, saa er der ogsaa Tider, da vi betragte dem med blandede Følelser. Naar saaledes den Fader, der med haardt Arbeide ærligen har tjent Brød, Klæder og Hjem for dem, føler sin Kraft hurtigt spinde, og naar han tiltrods for alle de Midler, man har anvendt, til Trods for hvert Haab, man har næret, falder ned fra de stærke Arbeideres Række og lægger sit svage hjælpeløse Legeme hen paa en Sogefæng, hvor Døden venter ham, — da at sive disse smaa ustyldige Sladrere, der snart ville staa der forladte og Faderløse, det har fremkaldt mangt et Suk, det har været Manges af Sorg dybt indsunne Kinder med hede Taarer. Sorgeligt er i Sandhed et saadant Dieblit, og sorgeligt staar det til med den Mand, der til saadan Tid ikke har en stærk Arm at læne sig paa, der ikke midt under saadan dyb Sorg hører det herlige Løfte af Ham, der siger: „Forlad dine Faderløse, jeg, jeg vil lade dem leve, og dine Enker skulle forlade sig paa mig.“ Der er et saadant Løfte og dette var for den lille Susannas dø-

ende Fader en Støttestav i denne hans Trængsels Tid.

Jeg var netop paa en af mine Reiser, og i en kjær og hjærlig Vens Hus, da jeg første Gang fik se lille Susanna. Klædt i sin Sovedragt kom hun ind for endnu engang at give mig sin Haand og byde mig god Nat.

„Og hvor mange har I vel af disse Smaafolk?“ spurgte jeg og henvendte dette Spørgsmaal til Manden og hans Kone.

De saa Begge hjærlig paa Barnet, gav hende da et Kys til god Nat, sendte hende saa tiisfængs, medens Manden tog til Orde:

„Dette kjære Barn er et, som vi har bedet os til, og som vi har antaget som vort eget; og jeg tænker næsten, min Kone har lyst til at fortælle Dem, hvordan lille Susanna kom hid, thi vi synes det er, som om en usynlig Haand har bragt os hende.“

„Det var en Søndag Aften,“ begyndte da hans Kone. „Jeg sølte mig ingenlunde vel og vovede derfor ikke at gaa hen til vor Kirke; jeg sad derimod stille og alene i vort Dagligværelse og hørte med det samme nogle Born lege ude i Gaden. Jeg aabnede da Døren, indbød dem Alle til at komme ind og lovede til samme Tid at fortælle dem Noget om en liden Pige af en liden Bog, jeg havde, og at læse en smuk liden Fortælling, som stod i den. De kjendte mig Alle og kom Alle paa en Gang glade ind og satte sig ned rundt om Jlden. Medens jeg saaledes sad og læste for dem og talte med dem, medens jeg sad og saa paa deres lyse Dine og ustyldige kjære Ansigter, sølte jeg mit Hjerte fyldes af dyb og inderlig Bevægelse. O, hvor min Sjæl sølte sig knyttet til disse unge Bæsjener! I samme Dieblit fik jeg en levende Længsel efter at finde et eller andet

faderløst Barn, og antage det som mit eget, med det Maal for Die at opdrage det i Gudsfrugt og berede det til at indtage en Stilling i Verden, gennem hvilet den selv maatte kunne komme til hæderligt at erhverve sit Brød. Næste Søndags Aften var jeg fremdeles daarlig og sad altsaa igjen alene; jeg sølte da den samme Længsel endnu stærkere end for, og jeg beghyndte at bede, at Herren vilde lede os til at finde et eller andet Barn, der havde tabt en af eller begge sine Forældre; jeg bestemte mig da fast til, at jeg vilde tale med min Mand herom, saasnart som han kom hjem. Da han nu kom fra Kirke, fortalte jeg ham om min Bestemmelse, og bad ham om hans Samtykke. Vi indsaa Begge det store Ansvar, det vilde medføre, og vi vidste, hoormange Uengstelser nøddeudigvis vare uadskillige fra en saadan Ting. Men vi betragtede Sagen fra alle Sider og bleve tilsidst enige om, at vi vilde se os om efter et jaadant Barn. Den næste Morgen bragte Posten os følgende Brev:

Wellsppool den 1ste Decbr. 1867.

Kjære Fætter.

Jeg har ikke den Fornøielse at kjende Dem uden gennem min kjære Mand Joseph Harrison. Det er derfor efter hans eget Ønske, at jeg herigjennem meddeler Dem den sorgelige Beretning, at han til vor store Sorg er alvorlig syg. Lægerne har intet Haab om, at han skal komme sig og han har nu maattet holde sig hjemme siden den 26de September sidstleden. Han lider af en tærende Brystsygdom. O, hvor inderlig bedrøvet jeg er ved at se den Tid nærme sig, da jeg skal stilles fra en saa trofast Ugtefælle, som min kjære Joseph har været i de saa Aar, det har været Herrens Willie at vi skulde lede sammen. Men jeg ved

jo, at jeg maa bære dette tunge Tab saa godt, som jeg kan. Tabet for mig vil kun blive Binding for ham. Herrens Willie ste da heri som i Alt! Jeg har fire smaa Born, hvoraf det ældste er otte Aar gammel, det yngste endnu ikke to. Nu er det min Mand's inderlige Ønske at saa se sine nære Slægtninger, John og Margaretha, om dette hans Ønske skulde jeg herigjennem overbringe. Den kjære Joseph; nu lakker det altsaa mod Enden af hans Vandring her paa Jorden, men jeg takker Gud ved at se ham saa rolig som han er, og saa tilfreds med at gaa bort, naarsomhelst Vandrebudstabet kommer.

Med hjertelig Hengivenhed Eders

Dette Brev maatte allerede have været lagt i Posten paa den Tid, da vi talte om at se os om efter et fattigt Barn, som vi vilde antage som vort eget, og stor var følgerig vor Forbauselse, da vi fik det, thi nu tænkte vi Begge, at her var netop det Barn, vi havde ønsket os. Vi sølte os Begge saa gjennemtrængt af denne Tanke, at vi strax beredte os til at drage affted til vor Fætters Bolig, som vi altsaa drog hen til med første Jernbane-Tog, der gif.

Vor tidlige Ankomst overraskede ligesaameget vore Slægtninger, som det Brev, vi havde modtaget, overraskede os. Den arme Kone, der altsaa saa snart skulde blive Enke, modtog os med aabne Arme men med dybt bevæget Hjerte. Hun havde opgivet alt Haab om at hendes Mand skulde komme sig; han syntes hurtigt at synke ned i den Grav, som ventede paa ham. Vi lagde roligt vore Rejse-Klæder af og satte os stille hen og ventede paa, at Joseph fik høre at vi vare komne og kunde modtage os. De fire kjære Born, der vare nævnte i Brevet, vare alle i Bærelset, saa alle

nette og ordentlige ud. Jeg lagde da strax Mærke til, hvorledes min Mand særlig sølte sig tiltrukken af det ene Barn, en liden Pige, som han derfor ogsaa kaldte hen til sig og spurgte, hvad hendes Navn var. Det stille Bæsen svarede ham rødmende, at hun hed Susanna. Han tog hende ved Haanden og saa hen til mig. Jeg forstod ham og nikkede til ham, thi mit Hjerte var saa fuldt, at jeg ei kunde tale. Paa den Maade havde vi alt gjort vort Valg, hvis Forældrene blot vilde give sit Samtykke.

Den syge Fader modtog os med synlig Glæde, og sagde, saa godt han kunde, at hans Reise snart var til Ende, at han for sin Kones og sine Børns Skyld havde havt en haard Kamp, før han kunde finde sig i, hvad han jo vidste, maatte saa være, at det havde varet længe, før han kunde se Døden rolig imøde, men at han nu havde opgivet ethvert Haab om et længere Jordliv, idet han imidlertid stuede fremad til det evige Livs Herlighed, og sagde: „Ste ikke min Villie, Fader, men din!“

I et saadant Sygeverelse er der Noget, der nødvendigvis fremtvinger alvorlige Tanker; en Sandhed synes at herske der, som gjør, at man maa tænke sig om. Idet jeg saaledes sad der ved Josephs Sotteseng, da jeg saa hans blege Kinder og udmagrede tynde Hænder, som jeg ret levende til at tænke paa, hvilken vakkert stærk Mand han havde været, og nu var han kun nogle saa Timer fra sin Grav og sin evige Dom. Evigheden i hele dette Ord's fulde Betydning skulde han snart træde ind i, Tiden var for ham ei længere af nogen Bægt. O, hvor usigelig herlig er ikke et saadant Dieblit Verdens Frelser, vor Forløser, Synderes Ven! Hvor herligt er det ikke da at føle, at vi ere Hans Eirndom, da at have et levende Vidne i

vor udødelige Sjæl om at vore Synder ere os forladte, at Fred er tilveiebragt mellem os og vor Gud ved Jesum Kristus. Hvor velsignet, naar Jordlivets Sol gaar ned, da at have Blikket ufra- vendt henvendt paa de herlige himmelske Boliger, vort evige, vort himmelske Hjem. Saadanne Tanker og kuns de kunne fyldestgjøre det Krav paa Trost, som i høi Grad gjør sig gjældende hos den Døende. Thi hvad en verdslig Rigdom vel da? Hvad betyder vel da Alt, hvad denne Verden kan give? Hvis da ikke min Sjæl er frelst, hvis da af en eller anden Grund min udødelige Sjæl skulde være fortabt, kunde Millioner af Verdener ikke frelse den, ikke kjøbe den fri. Tanker ligesom disse kan komme til andre Læder, men sikkrest komme de, naar man sidder ved en Døendes Smer- tesleie.

Det varede længe, før min Mand kunde fremsøre sin Bøn til den døende Slægtning, men tilsidst sagde han dog i afbrudte Ord:

„Joseph, hvis du endnu ei har bestemt, hvordan det skal gaa med det, som du efterlader dig, og hvis du tænker paa at gjøre dette, er det min Bøn til dig, at du vil lade os saa din lille Susanne. Vi skal i saa Fald tage hende som vort eget Barn og opdrage hende, haaber jeg, paa den rette Maade, saa hun kan blive en Velsignelse for os og selv ogsaa blive lykkelig.“

Da vendte den døende Fader sit Ansigt mod Væggen og taug længe stille, thi han græd. Vi ventede i aandeløs Spænding paa hans Svar, og han svarede tilsidst med forunderlig Ro, idet hans Dine hjærligt hvilede paa hans Hustru, der henflød i Taarer:

„Jeg kan ingen Bestemmelse fatte med Hensyn til, hvad jeg efterlader mig, thi jeg eier Intet. Jeg er nemlig meget

fattig og det gjør mig ondt at tænke paa, hvor slemt min kjære Familie vil faa det. Saadanne Tanter har ofte gjort mig tung om Hjerte, men jeg har jo kun nu at overlade dem til Ham, som har lovet at være de Faderløses Fader og Enters Dommer. Jeg ved, at I ville holde af min kjære Susanna og give hende et godt Hjem, og hvis min kjære Kone vil give sit Samtykke, er maaste dette det Bedste, som kunde ske for det kjære Barn. Det tror jeg."

Den stakkels Kone, hvis Dine var ganske røde af Taarer, samtykkede tilsidst, idet hun tilfoiede:

"J ville da komme til at kalde Susanna Eders eget Barn, men maa da ikke jeg og faa Lov til fremdeles at kalde hende min kjære, kjære Susanna?"

Faderen sagde da: „Tag Bibelen ned og læs det Stykke, hvor Abraham ofrede sin Søn Isak. Nu skal jeg bedre kunne forstaa det. Det er saa ligt mit eget Tilfælde."

Jeg læste da det Kapitel, han bad om; men under de Omstændigheder var det sandelig vanskeligt nok at komme til Enden dermed uden at begynde at græde. Da jeg saa var færdig, sagde Faderen:

„Det skede, staar der, at Gud velsignede Isak, og Guds Velsignelse vil ogsaa gaa med vor Susanna, det føler jeg mig aldeles vis paa."

Der har været mange Ting, der har sat vore Følelser paa Prøve og fristet vore Nerver, siden vi bleve gifte. Men jeg tror ikke vi nogensinde har havt et haardere Arbejde end da vi stulde bringe Susanna med os. Hun maatte finde alle sine Legefager, sin Duffe, alle sine Klæder, og da hun tilsidst var færdig, kom Skilsmisjens Dieblif. Saa kom Afstedskjyset fra hendes Moder, der syntes som om hun aldrig kunde lade hende gaa, saa Kjyset fra hendes lille Broder

og hendes Søstre og saa tilsidst fra hendes døende Fader. O, det var tungt og rørende at se paa! Den lille Pige syntes selv rolig. Hun kunde vel neppe selv forstaa den fulde Mening af det Alt, og det var vel det Bedste, at hun ikke forstod det. Men det var ikke let for os Andre, som kunde.

Det var sent om Aftenen, da vi kom hjem. Adskillige af vore Naboer kom ind til os for at se vor nye Skat. Da hun saa tilsidst var færdig til at gaa til sengs og havde saaset sin Nattrøje og lille Natlue paa, spurgte vi hende, om hun kunde sige sin Aftensbøn. „Ja," sagde hun og knælede ned ved min Side. Hvert Nie var fæstet paa det kjære Barn, og da hendes klare, spæde, rene Stemme, der lød saa ny og underlig i vort Hus, med Andagt gjentog den Bøn, hun var bleven lært, og under denne kom til Ordene: „Gud velsigne og bevare min Fader," da kunde ingen af os længere holde det ud. Vi brast alle ud i Taarer. Den lille Piges Bøn gjorde os alle godt, den mildnede hvert Hjerte, og det forekom mig, som om jeg aldrig havde følt mig Herren saa nær, som jeg gjorde netop i det Dieblif."

„Ja, ja," tænkte jeg, da den lille Susannas nye Forældre havde endt denne Del af deres Historie. Det „gjorde Eder godt." Af de Umyndiges og Diendes Mund har Herren altid beredet sig Lov. Det snart faderløse Barn havde, sig selv ubevist, bragt troende Hjertier til at nedkalde Herrens Velsignelse over hendes eget Hoved. Og hvilken velsignet Tante maa det ikke være for dem, der i denne onde Verden maa efterlade sine Egne, at de vide, at Herren i sin uendelige Godhed har givet særskilte Befalinger med Hensyn til dem og særlig har lovet at sørge for dem. Hvor mange Enter med mange unge faderløse Børn

har ikke i senere Aar, naar deres Børn ere blevene voksne, udtrykt sin store Forundring og Forbauselse over den Maade, hvorpaa det evige Forhyn bestandig aabnede Udveie for dem, bestandig vaagede over dem til deres Bedste og aldrig forlod dem, aldrig lod dem hjælpeløse. Herren vor Gud Ihver ikke! I den hellige Skrift taler Han til os og siger: „Du skal ikke plage nogen Faderløs*) thi Han skaffer de Faderløse Ret;**) i Ham finder en Faderløs Forbarmelse,***) thi du er de Faderløses Hjælper.“†) Han siger ogsaa til os, at en ren og ubesmitet Gudsdyrkelse er at besøge de Faderløse i deres Trængsel. ††) Saadanne Ord ere deilige at mindes for de Forældre, som falde bort; thi den Herre og Gud, der saaledes har lovet, er ogsaa istand til at holde sit Løfte og holder det ogsaa! Og jeg skulde tro, at der ei gives noget Land, og ei heller nogen Tid, hvori saa mange Vidnesbyrd om Herren vor Guds Omsorg for hjælpeløse Børn saaledes har aabenbaret sig som netop i den nærværende Tid og i vort Land. Vi har jo mange Huse for Fader- og Moderløse Børn, men der er her hos os særlig et, der er et Under for den hele Verden. Gud viser os overalt levende Vidner om Hans evige uforanderlige Sandhed, og derfor er uidentivl ogsaa Georg Müller fremstaaet for i Gjerning at vise den forbausende Virkning af levende Tro, og for at staa der som en aldrig ophørende høit raabende og dadlende Røst for alle dem, der tvivle om Bønnens Magt, eller tænke, at Jehovah, vor Herre og vor Gud, er ligegyldig med Hensyn til Hans Stabningers Skjebne. Og sær-

lig viser denne Mand os, hvorledes Himlen drager Omsorg for de hjælpeløse Smaa. Denne Mand har nemlig i Bristol oprettet et Børnehjem, og efter den Aarsberetning, som han netop har sendt mig, finder jeg, at han har samlet ikke mindre end toshundrede ni og halvfemsindstyve Børn, hvoraf hvert enkelt har tabt enten Fader eller Moder, eller begge sine Forældre. Saaledes bo da alle disse i et smukt, stort, sundt beliggende, ja jeg kan gjerne sige prægtigt Hus, der er bleven opført ene og alene for at give alle disse hjælpeløse Børn et Hjem. Og til deres Underholdning har han nærværende Aar*) modtaget som Gave et hundrede tusinde Speciesdallere, uden nogenfinde at bede Nogen om en eneste Skilling uden sin Gud og Fader. Mærkeligt nok har denne store Hærskare af Børn saare ofte spist den sidste Mundfuld, som fandtes i Huset, men aldrig har de endnu nogenfinde manglet et Maaltid.

Aldrig skal jeg glemme og heller ikke onster jeg at glemme de Følelser, der gjennemstrømmede mit Hjerte, da jeg traadte ind i dette Hjem for foreldreløse Børn i Bristol. Det første Bærelse, jeg da besøgte, var fuldt af de yngste Børn, der jublede, lo og legte med alt muligt Slags Legetøj. Saa sit jeg samlet alle Dufferne sammen midt i Bærelset, lagde dem derpaa alle i en stor Hob for at se, om hver Enkelt var istand til at finde sin igjen. Diebliffelig efter paafulgte da en Sagen af Alle og Enhver, Hulter til Bulter, og midt under en uendelig Glæde og Jubel stod snart hvert Barn med sin herlige Skat. Derpaa besøgte jeg det ene Bærelse efter

*) 2 Mosebog 22, 22. **) 5 Mosebog 10, 18. ***) Hoseas 14, 4. †) Ps. 10, 14. ††) Sat. 1, 27.

*) Det kan ikke af den norske Udgave sees, hvilket Aar Forfatteren sigter til.

det andet og fandt dem alle i udmærket Orden, fulde af Børn af samme Alder, der alle saa saa renlige, friske og lykkelige ud, at man maatte glæde sig derover. Allerede det at ernære, opføde, finde Klæder til at opdrage en saadan Skare af hjælpeløse Børn samt bringe dem til engang selv at kunne tjene sit Brød, er en stor Opgave. Men denne deres omsorgsfulde, hjærlige jordiske Ven har et høiere Maal. Han opdrager dem for Himlen for at de i en bedre Verden kunne komme til at gjense de Forældre, der allerede ere gangne forud. I et Bærelse, det Bærelse, hvori de vare, der netop holdt paa at komme til Sjæls Nar og Alder, var det glædeligt at mærke, hvorledes den gode Sæd, der var udsæet, allerede tidligt har god Frugt. I det jeg reiste mig for at tiltale dem, sagde den hjærlige Lærer, hvis hele Ansigt bar Præget af fagtmødig Mildhed: „De kan godt tale til dem om Kristi Kjærlighed til Syndere, thi mange af dem har allerede begyndt at elske Ham, som først elskede dem. Der er flere af dem, om hvem jeg ved, de ikke ere langt fra Naadens Rige, hvis de ikke ere komne derind, og andre have allerede vendt sine Ansigter mod Zion. At opdrage dem i Herrens Tugt og Formaning, det er den Opgave, vi har faaet fra Himlen, og alt vort Arbejde, alle vore Bønner samt hele vort Haab gaar ud paa at vi skulle blive istand til at gjøre dette.“ Saa sang de en Psalm, satte sig ned og ventede paa at jeg skulde begynde. Mogle Linier, som jeg før i tidligere Dage oftere havde citeret, faldt mig da i Tankerne, men jeg udtalte dem ikke. Det var følgende pathetiske Udbrud af et forladt ungt Menneske:

„Hvor jeg staar ene og forladt!
 For mig er Glæde ei paa Jord!
 Ei Fa'er jeg har, ei heller Mo'er,

Ei Slægt, ei Ven. Min Bo er sat
 Paa tolde Jord, hvor kun er Nød,
 Hvor Broderkns man mig ei gav,
 Men stundom vel en Mundfuld Brød!
 O, hvor jeg længes til min Grav!“

Hvor forskjellig var ikke de smilende Ansigter, der nu lygte mig imøde, fra hin arme unge Mand! Han havde tabt sin Fader paa Slagmarken, hans Moder var siden død af Sorg og dengang var han selv en hjemløs Vandrer. Her i Bristol var der et Paradis for forældreløse Børn, der ret kunde føle, hvor Gud havde sørget for dem derved, at de vare under Varetægt af denne hdmgye og troende Herrens Tjener, Georg Müller. Da jeg senere sit se ham gaa ud paa en Spadfertur med en Afdeling af hans ungdommelige Pleiebørn, kom jeg ret levende til at tænke paa Forældrene, som i sin Døds Stund sikkerlig med usigelig Sorg havde stirret paa disse sine Børn. Men hvor vilde det ikke have mildnet den Sorg, der fylde deres Hjerter i deres sidste Diebliske, hvis de havde kunnet se, hvilket trygt Hjem de vilde faa i dette Hus.

Ogsaa vor lille Susanna var kommen til et Hjem, hvor de, der havde udbedet sig hende af hendes døende Fader, begge troede, at Mennesket ikke lever af Brød alene. Der var hun paa alle Sider omringet af religiøse Paa-virkninger. Der blev Herrens eget Ord Bibelen daglig læst, og hvorsomhelst den Bog gjøres til Leder og Læremester, hvorsomhelst dens velsignede Lærdomme og Forskrifter bestemme alle Tanker og Handlinger, der kan man være sikker paa at Fred findes i rigt Maal. Om Bibelen kan man med Sandhed sige, at selv de usleste og fattigste Stakler deri kan finde uudtommelige Rigdomme, langt, langt større end alle de Skatte, som Jorden kan give, og desuden Rigdomme, der aldrig tage

Ende. Saadant kan ikke siges om nogen anden Bog. Der er heller ingen uden de Ugudelige som foragte denne herlige Bog, og de foragte den ene og alene fordi de ere ugudelige. Vis mig det Hus, hvor Herrens Ord bliver læst, hvor Bønner daglig frembæres, og hvor Familiens Lemmer kunne sige, at deres hjæreste Gang er til Herrens Hus, at de i Sandhed finde Glæde i at helligholde Herrens Dag, og jeg er sikker paa, at Glendighed nok kan nærme sig der, men træde ind vil den aldrig! Hvor lykkelig ere ikke de Børn, som have et saadant Hjem! Det kan nok være, at deres Stilling i Livet er simpel, men herligt og deilig er det lille Eden hvor de bo!

Vor lille Susannas virkelige Moder havde ikke forsvømt sine Børn, og det viste sig snart tydeligt, at den lille Pige var istand til hurtigt at modtage Undervisning. Alle Bøger, men især dem med Billeder i, var det hendes store Glæde at faa fat i, naarsomhøst hun kunde. Det glædede ogsaa alle hendes Venner at mærke hendes hurtige Fremstrid i Alt, hvad hun lærte baade i Skolen og i Hjemmet. En Morgen havde netop Familien holdt sin Morgenandagt uden at lille Susannas Pleiemoder kunde være tilstede. Hun laa syg tilfængs. Efter at Andagten var over, tog Susanna Bibelen, gik ovenpaa, aabnede sagte Døren til Kammeret, gik hen til hendes Seng og sagde:

„Moder, skal jeg ikke læse lidt i Bibelen for dig idag?“

„Jeg er bange for, at du ikke kan læse godt nok til det endda, mit Barn. Men en Dag skal du nok.“

„Jeg kan dog læse lidt, Moder. Vil du ikke lade mig forsøge? Du kan hjælpe mig, hvis det gaar galt.“

„Ja ja, kjære Susanna. Begynd du!“
Hun tog da sin Bibel frem, slog op

den treogtyvende Davids Psalme, et Sted, hun ofte havde læst før og begyndte:

„Herren er min Hyrde, mig skal ikke fattes. Han lader mig ligge i grønne Græsgange, han leder mig sagtelig til de stille rindende Bænde. Han omvender min Sjæl, han fører mig paa Retfærdigheds Veie for sit Navns Skyld. Naar jeg end skal vandre i Dødens Skygges Dal, vil jeg ikke frngte for Dødt, thi du er med mig. Din Røp og din Stav, de skulle trøste mig,“ o. s. v.

At høre et lidet Barn læse, er altid deiligt, men Susannas Læsen den Morgen overvældede fuldstændig hendes Moder. At denne søde lille Stemme læste disse herlige Ord, erstattede rigeligen al den Omhu og Omfarg, som var bleven øvet mod hende.

Nogle faa Dage efter at Susanna var ankommen til sit nye Hjem, kom et Brev fra hendes virkelige Moder, der bragte den ventede men dog altid smertelige Underretning om Faderens Død:

„Kjære Søstendebørn.

Jeg maa herigjennem meddele Eder den sørgelige Efterretning, at min elskede Joseph døde imorges. O, mine kjære Venner, hvilken høitidelig Ting dog Døden er! Paa Thursdag forstkommende skal vi begrave ham. Giv min kjære lille Susanna fra mig og giv hende et Kys fra hendes sørgende Moder.“

Susannas nye Forældre mente, at Barnet burde være tilstede ved Faderens Begravelse. De staffede hende passende Sørgebragt og tog hende paa Begravelsesdagen til Faderens Bolig. Det glædede hende meget at se sin virkelige Moder og sine smaa Søstende, og hun var alformet Barn til ikke at finde Behag i sine nye Klæder. Det ældste Barn, der var otte Aar gammelt, kunde nogen-

Lunde forstaa den sorgelige Anledning, der havde ført saa Mange sammen til deres Hus, men de andre Tre vare endnu altsfor smaa til at begribe Noget deraf. Det, de kunde gjøre, var kun i Overrastelse og Forundring at se paa det Altsammen.

Hvis der gives en Scene i denne Verden, der kan afvinge vort Hjerter den dybeste og inderligste Medfølelse, der kan røre endog den Allerhaardeste og bringe ham til at henjelmte i Medlidenshed, saa er det at se hjælpeløse Børn ved en Faders aabne Grav. Den Haand, der gav dem Styrke, det Knæ, paa hvilket de sad, de Væber, de pleiede at huse,

den Stemme, der oplivede og opmuntrede dem, alt ligger dernede i Kisten ved deres Fodder, koldt, stivt og taust, — taust for bestandig. Nu er deres Hjelper og Støtte borte, og over den knudrede Livs-Sti, som deres smaa Fodder skal begynde at betrede, hænger Skyggen af en mørk Sky. Men bag denne Sky staar der et vaagent Die, og naar det er allermørkest, lyder en kaldende Stemme, en Stemme, der kan opmuntre den mest nedtrykte Sjæl. Den, som da har Tro, han kan udbrøde: „J Han finder en Faderløs Forbarmelse, thi Han er de Faderløses Hjelper.“

Frafalden, men ikke fortabt.

(Fortsættelse).

Tiende Kapitel.

Dagene hengik i lykkelig Ro under virksomt, landligt Arbejde, oplyste af Haabet om noget andet og mere, som — bevidst eller ubevidst — er en væsentlig Betingelse for Lykken selv i vore lykkeligste Dage.

Thi Valerian ventedes hjem. Hver Dag kunde han ventes tilbage til dem med et af de Skibe, som daglig kom fra Italien. Hvilken som helst Aften kunde hans Skridt overraske dem paa Tærstelen. Alle Hjemmets smaa landlige Feste var udsatte saa længe som mulig i Haabet om, at han kunde faa Del i dem. Alt Arbejde paa Landegodsset blev paastyndet, for at han kunde finde Alt fuldendt og i Orden.

Dette var det Haab, Alle talte om; men under dette gryede hos Clement et andet Haab, som han ikke talte om til Noget, skjønt det var gaaet op for ham

selv, at det havde forandret hans Livs Lyk fra et mat Dagslys til et straalende Solskin, der kastede en varm, rig Glod over hver Sten og hvert Græsstraa — varm, dog rolig, som hans egen Natur, som det sunde, landlige Liv, han levede.

Thi Landgodsset var ingen luxurios Villa med sit Hof af overmodige Patri-ciere, velhavende og ødsle Frigivne eller kronede og bekransede Svirebrødre, underholdte ved en Legion Slavers ensformige, haabløse Trællen. Det var et Sted, hvor alle Husets Medlemmer deltog i Landlivets sunde, anstrengende, frugtbringende Arbejde.

Naturen var for denne kristne Familie ingen Slave, der forsynede dem med, hvad der udfordredes for at tilfredsstille deres Nødhedsfjyge. Den var deres Medtjener under den samme ene Herre, en Medtjener, som de daglig bistod i at befri fra deres og dens Fiender, og at

bringe op til dens skønneste og høieste Fuldkommenhed.

Jungen blid, medgjørlig Stabning var Denne nordafrikanske Natur, men lidt Dorst og lidt lunefuld, her tiltrængende en venlig Opmuntring til Virksomhed, hist en venlig Hemmen; intet roligt, vægeligt Lastdyr, som i vort sindige Norden, hvis værste Fare er, at den intet skulde ville gjøre. En mægtig, egenstændig, sorgløs, beftig *T i t a n*, istand til at løfte hvilkensomhelst Byrde, Menneſteheden kunde lægge paa den, let som Søen bærer en liden Baad, let som en Elefant vilde bære et Barn, men ogsaa istand til med en pludselig, lunefuld Anvendelse af sin uhyre Magt i et Dieblit at tilintetgjøre alt menneſkeligt Liv, som hvilede paa den. Istand til med obſel Gaand at fremtrylle den rigeste Vegetation med magiſt Hurtighed; men ogsaa istand til, hvis den en kort Tid overlodes til sig selv, at omdanne den frugtbareſte og skønneste Egn til usundt, giftigt Bildnis.

Eucharis deltog med levende Interesse i alt dette anſtrængende Arbeide og Denne oplivende Kamp med Naturen.

De almindelige, huſlige Arbeider blev poetiſke i hendes Hænder, ſimpelthen fordi Hun forſtod deres Mening.

Spinden og Væven, Torren af Druer, Brødbagning, Vaſkning i Strømmen, Blegning af Løi paa Græsſtraaningerne blev i hendes Hænder ligesaa ſmukt som nogen Naturproces, der var gaaet forud for dette menneſkelige Arbeide. I det Mindſte fandt Clement der. Denne Udbyldelse af Naturens Virksomhed ved Hærene, kvindelige Hænder var diſſelig Dens Værſt Fuldendelse!

Og Eucharis's Haand var beſlægtet med hine Meſterhænder, der havde bygget Parthenon og forſynet det med dets Runſtværker. Det var et rent Træf, at

hun, iſtedetfor at udmeiſſe Guder, kom til at ſpinde Hor. Den ſamme fine Fuldendthed, den ſamme Dydighed var der.

Alt kom fra hendes Fingre ſirligt, fuldendt og rigtigt.

Iffe at han ſagde noget af dette til hende eller sig ſelv. Men han syntes om i Taushed at iagttage hendes yndige Bevægelſer, at lytte til hendes træffende Bemærkninger og at ſjelne hendes velklingende, muſikaliſke Ratter fra enhver anden Lyd.

Det var bleven en Sædvane, at Soſtrene om Aftenen gik ud i Haven eller paa Marken, hvor Dagens fornemſte Arbeide havde foregaaet, og Clement havde i Eucharis fundet en intereſſeret og lærelysten Tilhører, hvis Sympathi for de daglige Beretninger om det daglige anſtrængende Arbeide gjorde det Utsammen til et Digt.

Hun ſagde, det var ligesaa godt som en gammel græſk Legende at høre om hans Arbeider og Seire.

Ethvert Dige i de omhyggelig vandede Haver, enhver Ciſterne, hvor det koſtbare Vand opbevaredes, enhver iſtandsat Terrasſe eller jebnet Mark blev ligesaa velkjendt for hende som for ham.

Naar de kom tilbage, ſang hun undertiden græſke Sange for dem, eller ſelfomme, vilde Melodier, som hun havde lært af ſin gotiſke Amme; eller Bedſtemoderen kunde undertiden have Lyſt til at høre hende med ſin søde, fremmede Akcent oplæſe de haarde, mægtige Ord af hendes ſtore Tertullian; og dette, syntes Clement, var som at ſe en Rymfe lede en Løve ved at lægge ſin bløde Haand paa dens Manke.

Og ſaaledes ſneg hun sig gradviſt ſom et oplivende Solſtin ind i hans Hjertes Jnderſte, og han vaagnede op og forſtod, at han elſtede hende.

Men han tænkte endnu ikke saameget paa, hvorvidt hun elskede ham, som han saak, at han vilde beskytte og vogte hende. Han tænkte sig sin Kjærlighed som Vinger, indhylende hende og holdende hende borte fra al Kulde og alt ondt for stedse. Han ønskede neppe endnu at kjende hendes Følelser; han havde ingen Grund til at tro, at hun elskede ham uden saaledes, som hun elskede dem Alle; men han tænkte, det vilde Altsammen komme naturligt til hende, som hans Kjærlighed til hende var kommen til ham. Den vilde voxe, taust, rolig, til den blev en Del af hendes Væsen som af hans, som hans Liv havde voget, som alt i Naturen vozer.

Dg han vilde ikke fremstynde noget Stadium af sin velsignede Væxt mere, end han kunde eller vilde — før den rette Tid dertil kom — drive en Rosenknop til at udjolve sig eller et gyldent Maisaar til at modnes; thi hvis han havde lært noget af Naturen, havde han lært Taalmodighed.

Saaledes gif Tingene sin rolige Gang, til Eucharis en Aften, efterat Hymnen ved Lampernes Antændelse var affungen, sang for dem til sin Luth en vild Klagesang, som hendes Moder havde sunget for hende som Barn, og hvortil hun havde føiet en Tilfætning, indblandet med og gjennembøvet af udødeligt Haab.

Sødt er Lyset.

I.

„Sødt er Lyset!“ sang vort Folk
 Alt i længst forsvundne Tider,
 „Sødt er Lyset, naar det hen
 Over, hvad vi elsker, glider.
 Alting viger, intet spærre
 Kan den stærke Seierherre!
 O, det kjære, elskte Lys,
 Som til Sang en Verden vækker,
 Purpur over Søen strækker,
 Himmelen med Guldstjær dækker!

Sødt er Lyset!“ saa de sang,
 „Derfor tung er Dødens Gang.“

II.

„Tungt at dø — fra Lyset fly,
 Vandre om i Mørkets Riger,
 Vænges efter Dagens Grøn,
 Naar dog aldrig Mørket viger,
 Vandre om som Stygge der,
 Fjernt fra Alt, som var os kjær,
 Medens Morgen efter Morgen
 Lyset end deroven over
 Vækker Jorden, spreder Sorgen,
 Himmelen i Sange lover.
 Sødt er Lyset!“ saa de sang,
 „Derfor tung er Dødens Gang.“

III.

„Sødt er Lyset!“ svinger vi,
 „O, du Lysets Kilde!
 Naar alt Elsket bades i
 Dine Straaler milde.
 Dg der er dog vældig Magt
 I din rene Lysglands lagt:
 Uret det til Jorden strækker,
 Verden det til Lovsang vækker:
 Lys, der tindrer som Krystal!
 Lys i høien Himmelhal!
 Sødt er Lyset!“ er vor Sang,
 „Derfor sød er Dødens Gang.“

IV.

„Sødt at dø og Lyset finde,
 Ei det tabe nogenfinde,
 Dette Lys, der skinner over
 Livets vilde oprørte Bover,
 Over — hvad er endt saa snart —
 Livets farefulde Fart,
 Men som bringer os at lande
 Dog til Slut paa dine Strande.
 Lyset, der i Kamp og Nød,
 Som vort Folk omleired,
 Skinned' over Synd og Død
 Trolig, til det feired'.
 Lyset, der i Kjærlighed
 Skinner over Livet ned,
 Lys, som ingen Magt kan spærre,
 Edle, stærke Seierherre!
 Der bestandig tro os følger
 Paa vor Færd blandt Livets Vølger,
 Lys, som i vort Faderhjem
 Vi med hellig Glæde se gløde,

Hjemmet, hvortil vi skal frem,
 Og hvor vi skal møde
 Alle Kjære, Dødens Bud
 Kaldte hjem til Liv hos Gud.
 Spødt er Lyset!" synger vi,
 „D, du Lys, vi færdes i!
 Os ei venter Mørkets Gru,
 Du har intet Mørke — du.
 Spødt er Lyset!" er vor Sang,
 „Deri se vi dig en Gang
 Ansigt imod Ansigt vendt,
 Naar for stedse vi har endt
 Denne Færd paa Livets Sp —
 Derfor spødt, o spødt at dø!"

Den rige Stemme samlede Styrke, efterjom hun sang. De sad nær Huset i et Lyshus, opad hvilket Vinranker snoede sig.

Alles Ansigter vare vendte mod hende, og Alle var, som hun selv, optagne af Sangen, da Clement ved de sidste Linier saa et pludseligt Lys straae i hendes Vine og en svag Rødme glide hen over hendes Ansigt, hvorpaa de lange Dienhaar sænkede sig, og den rige Stemme dæmpedes til Toner, lave og svage som en Drøm.

Og da de vendte sig for at se, hvad der havde bevæget Sangersten, saa de Valerian staa henrykt lyttende i Maanedshjet udenfor.

Glade, livlige Velkomsthilsener modtog ham.

Hvorfor folte Clement ligesom en Kuldeghsen gennemfare sig, istedetfor at føle Glæde som alle de Andre?

Jungen elskede Valerian høiere, end han gjorde.

Hvorfor vandrede hans Vine atter og atter med et bonfaldende, spørgende Blik til Eucharis og mødte aldrig hendes?

Ellevte Kapitel.

Og saaledes fandt de hinanden, disse To.

For hende var det kun Virkeliggjørelsen af det Ideal, hun havde dannet sig efter Violas Beskrivelse. For ham var det Virkeliggjørelsen af al den Fromhed og Elskelighed, han nogenfinde havde drømt om. Andre forekom dette pludselig, men ikke dem selv. Kun pludselig, i Lighed med al Blomstring og Udsødselse; dette Dieblit var kun den uundgaaelige, afgjørende Følge af hele det Liv og den Bært, der var gaaet forud.

Hele det foregaaende Liv havde de ubevidst savnet hinanden, havde de ubevidst søgt at forberede sig for hinanden. Sæmmelighedsfulde, uundgaaelige Sammenfæltningen af Hjerner, der altid har været beslegtede, og som ligesaa lidt kunde undgaa at danne et harmonisk Hele, naar de mødtes, som to ensartede Stemmer, der hver for sig havde indøvet to Partier af samme Sang.

Jos Eucharis og Valerian udfoldede denne Klærlighed sig hel simpelt og naturligt.

Paa hvert Tankens Omraade mødtes de; i Fantasiens vandrede de til langt bortfjerne Steder og Racer, der syntes at komme dem nær gennem deres Nærhed til hinanden; den gamle græske Poesi var for dem et fortryllet Land, hvis herlige Skatte de nød dobbelt ved at nyde dem sammen.

Viola lyttede og undreder og elskede dem Begge høit nok til at glæde sig over deres Lykke.

Barndommen med dens mangfoldige, simple smaa Glæder syntes at vende tilbage til dem i denne deres Kjærligheds første Lykke. Blomsterne og Træerne, de smaa legende Bølger ved den sandige Kyst, selve Skællene og Smaastenene paa Stranden var dem en Rilde til uskyldig Glæde, som da de var Børn.

Og Clement saa det og boiede sig og tang og takkede Gud, at Jungen kjendte

hans Smerte. Han saa det blide, rolige Bæsen, han havde elsket, og som han sølte, han kunde have beskyttet og værnet saa omt om, pludselig ligesom forsynet med Binger og tilhøre et andet Element. Han saa hende svinge sig op fra den rolige Verden, hvor han sølte, de kunde være bleve saa lykkelige, og høre sig op i Solstinet og den fri Lust. Og han saa, hun var hjemme der, og skjønt hans hele elskende Hjerter fulgte hende i en dyb, brændende Vængsel, som han sølte aldrig vilde stilles, vilde han ikke for Alt i Verden have udstrakt sine Arme eller ytret et klagende Ord for at drage hende tilbage.

Hun havde paa ingen Maade forandret sig mod ham, siden Valerian kom; han havde intet at bebrejde hende. Hun var ligesaa hjælpsom, ligesaa interesseret i alt hans Arbejde som nogensinde, sølte han med en Slags Smerte; hun var endog fjærligere, friere, mere hensynsfuld ligeoverfor alle hans Planer og Ønsker.

Han saldt tilbage til sit Livs lange Bane, den velsignede Bane at leve for Andre.

Kun en eller to Gange syntes hans Selbhehærskelse at slaa ham feil, naar Valerian, i Glæden over et eller andet Arbejde eller en eller anden Vandring sammen med hende, lod hende blive altfor træt og ikke syntes at bemærke det.

Element havde aldrig tilladt hende at gjøre noget som helst for hans Skyld, som kunde være en Vanselighed eller Møie for hende. Og dog vidste han altfor vel, at det haardeste Arbejde for Valerian var sødere end al hans Omhu for at spare hende for Møie og Besvær.

Hun skrev en smuk, græst Haand, tydelig og bestemt, som mange Damer gjorde i de Dage; og en Aften kom hun ned med et blegt og anstrængt Ud-

seende og med et smukt skrevet Manuscript i Haanden.

Element sølte Bredden reise sig i hans Indre over den lette Maade, hvorpaa Valerian modtog det af hende. Han vidste vel, at et Smil mellem dem var nok; men han maatte fjæmpe haardt mod, hvad der forekom ham som en Uabebarelse af Egenfjærlighed hos hans Broder. Den Tanke for som et Lynglimt gennem hans Sjæl, hoorledes de Alle havde hidraget til at gjøre Valerian til det Centrum, hvorom Alt dreiede sig; og skulde det være muligt, at han kun vilde tage denne ufatterlige Skabnings Fjærlighed som nok en Juvell til at berige sit Statskammer med?

Dette uhyggelige Tankens Lynglimt syntes at styde sig hen over og belyse hele det forbigangne Liv. Hvad havde han nogensinde gjort undtagen, hvad han syntes om at gjøre? Og var hans Karakter og Opdragelse saa, at han var værdig til at bestytte og værne om hint fjærlige, omme Bæsen, der var saa villig til at ofre sit hele Liv for at tjene Alle? Den Nat naaede hans Kamp med sig selv sit Høidepunkt.

Saa let sølte han, det vilde være for Fienden at vinde Udgang til Fæstningen ad den Sti, at han ved det Punkt med sin hele Villiekraft gav sig ifærd med at gjøre Forsvarsmidlerne stærkere. Skinsyge, endog Had til Broderen, ubarmhertigt Syn for hans Skyggesider, grusom Misforstaaelse af hans gode Sider kunde snige sig ind ad hin Port, og — saasandt Gud hjælpe ham — skulde dette aldrig ske. For om Valerian havde været egenfjærlig, om det værste var sandt — nu i ethvert Tilfælde elskede han; og Fjærlighed — det ægtstabelige Livs trofaste, prøvede Fjærlighed — vilde være det bedste Middel til at smelte og aabne hans Hjerter. Element sagde sig

selv den Aften, at jo før Helligelsen af kristent Egtekab forenede disse To, og de fælles Glæder og Sorger i Hjemmet gjorde dem paa det inderligste afhængige af hinanden, desto før vilde alle dets skjulte Velsignelser opløses for Valerian.

Opgivende for stedse sine Forhaabninger om nogen jordist Lykke for sig selv, faldt han atter tilbage til det gamle, vante, selvopofrende Arbejde: at leve udelukkende for Andre.

Den næste Dag blev Trolovelsen istandbragt, og Brylluppet bestemt.

Og Alle ansaa det for en mærkværdig Opoffrelse af Clement at ville afstaa den fornemste Del af det Hus, han havde reist fra dets Ruiner, til Valerian og hans Brud og selv leve affides i en liden Hytte mellem sine Vingaarde.

Men Clement vidste, at Opoffrelsen laa ikke heri.

Tolvte Kapitel.

De blev viede i det lille Kapel i Katakomberne paa Perpetuas og Felicitas's Natalitia.*)

Blomsterkransene og Hymnerne og hele den høitidelige Mindesfest for Martyrerne syntes at fylde dem med Kjærlighed og Haab.

„Det forekommer mig, som om Kirken er for os som var Moder,“ sagde Eucharis til Justa og Viola, da de isjorte hende hendes simple, hvide Brudebragt, „vi, hvis Moder og Fader er indgangne til dens evige Hvile histoppe. Den slutter os til sit Bryst og udstrækker sine Arme omkring os og aander sin Velsignelse over os idag. Jeg føler, som om omme, moderlige Duevinger omsluttede mig. „Det Jerusalem her-

*) Natalitia 3: Fødselsdage; Martyrernes Dødsdage (hvorefter de fødes til det evige Liv).

oventil er den frie Kvinde, som er Alles vores Moder.“

De havde med Forsæt valgt denne Dag. De ønskede, at deres Glædesfest skulde smelte sammen med den fælles Fests for Alle.

Eucharis følte i Særdeleshed den dybeste Kjærlighed og Beundring for hine unge, karthaginienfiske Martyrmødre.

De kom til hende i Dromme, sagde hun, og ofte, naar hun vaagnede, syntes hun endnu at føle den blide Berøring af Perpetuas Haand paa sin Pande, saaledes som den havde hvilet paa den døende Felicitas paa Arenaen, og hun syntes næsten at se de straalende Stikfjælsere svæve tilbage i Himlen med en anden, hendes egen Moder, der havde forladt hende for saa længe siden.

Da Valerian og hans Brud forlod det kjølige lille Kapel sammen, mødte hans Blik atter de to sammenboiede Stikfjælsere, den strafaldne Mand og Hustru, halv skjulte som før i Skyggen af Klippepen.

Det førgelige Syn gjennemisnede ham, som om han blev berørt af en iskold Haand, saa det var som at komme ud fra Klippepapellets Kjølighed ikke til den afrikanske Sols Blod, men til Nat, Kulde og Død.

Han saa hurtigt paa Eucharis og haabede, at hun ikke havde bemærket dem; men han opdagede, at hendes Mine, ubevidst følgende Ketningen af hans, var vidt aabnede af Ekstræk og fæstede paa de udtærede, nedadvendte Ansigter og de mørke Bodsdragter.

Hun syntes strax at forstaa det Altsammen. Viola havde ofte talt til hende om disse To, og hun, som tilhørte den romerske Kirke med dens mildere Lære og friere Haab, havde ofte sagt, at hun havde lyst til at møde dem, for at hun kunde sige dem nogle kjærlige og trøstende Ord.

Og nu, da hun saa dem for første Gang i Modsetning til hendes egen og Valerians Glæde og Lykke, samlede alle andre Følelser sig og flød sammen i en stærk, uimodstaelig Medlidenheds Strøm.

Med en blid Kraft, som han ikke kunde modstaa, drog hun Valerian hen til dem, og knælende ved Siden af Hustruene, slyngede hun sine Arme om hende, kysede hende paa kinden og sagde:

„Min Søster, frygt ikke. Jeg kjender dig og sørger over dig og har Medlidenhed med dig, og jeg elsker Eder Begge af mit inderste Hjerte. Men den Medlidenhed, jeg føler, er som det lille slagrende Lys i Styggen mod den Glød, den Flamme af om, frelsende Medlidenhed, som findes i Jesu hellige Hjerte, hos Ham, hvem J engang fornegtede, men for hvilket J nu hader Eder selv hos Ham, hvem J elsker og skal elske i al Ewigheid. Thi Han elsker Eder. Jeg har seet det Billede i vore Katakomber i Rom. Jeg har seet Ham med det tabte Faar — ikke Rammet — paa sine Skuldre. Kirken kjender Ham, og den malede det. Og jeg har hørt Ham i de hellige Skrifter. Han siger: „Om Noget taler et Ord mod Menneskens Søn, det skal tilgives ham.“ Og han lod Opstandelsens Engel kalde St. Peter ved Navn, fordi de sidste Ord, Han havde hørt af Peters Læber, var: „Jeg kjender Ham ikke.“ Just derfor, for at han kunde vide, at han ikke var forglemt, men var tilgivet. Og ligesom han en Dag skulde kunne sige: „Du ved alle Ting. Du ved, at jeg elsker dig,“ saa skal ogsaa J engang kunne sige, J to, Elskede,“ sagde hun, idet hun stod op, „J to, Haand i Haand, sammen, hvilende ved Hans Fodder, grædende velsignede Taarer, som Hans Haand skal afdørre.“

Og blod og svag som hendes Kæft var, var den paa samme Tid fast og dyb som hos et inspireret Væsen. Hun saa op mod Himlen og derpaa ned i disse sørgmodige Ansigter, og hendes vidunderlig straalende Smil var dem som en Haabets Solstraale.

For første Gang saa Valerian Mandens Dine have sig og stirre op i det af himmelsk Kjærlighed straalende Ansigt, som om han lyttede til en Engel.

„Er du en Engel?“ sagde han tilsidst med en langsom, hul, besværlig Udtale som hos En, der har henseet længe i ensomt Fængsel og er uvant til Brugen af menneskelig Tale.

Da kom det barnlige Udranf tilbage i hendes Ansigt, og hun sagde:

„Nei, kun et Barn, kun et lidet Barn, som har følt vor Herres og Frelsers Arme rundt mig, og som kjender Ham lidt og er ligesaa vis paa Hans aldrig ophørende Medlidenhed med Eder, som jeg er vis paa, at Han lever.“

„Hør!“ vedblev hun med Fingeren paa sin Mund, „jeg synes at se og høre Noget ligesom bag et Dække, et tyndt lidet Dække, der snart vil blive draget tilside. Jeg synes at se Martyrerne, de hellige Engle, den velsignede Guds Moder og min Moder og mange Andre, som jeg har kjendt og elsket, alle hine, som kan se Hans Ansigt og ved, hvad han føler. Jeg synes at se deres Ansigter, ophyste af et saligt, vidunderligt, uskyldigt Smil som hos Børn, der bærer paa en lykkelig Hemmelighed, de ikke maa fortælle. Jeg synes at se dem smile til Eder og omkring Eder og sige til hverandre med sin veltalende, himmelske Blis: „Der forberedes en Overraskelse for dem! Men de maa ikke vide det netop nu. Kirken hørrede tor maasse ikke meddele dem det; men vi ved om det. Og om en liden Stund skal de

faa det at vide; om en ganske liden Stund."

Hendes Læber skjælv, og hun brast i Taarer; endnu en Gang sluttede hun Kvinden i sine Arme og kysede hende.

Dg de svage, skjælvende Læber besvarede Kysset.

Eucharis blev mildt draget bort fra dem.

"Jeg har ventet saalænge paa at faa disse To at se," sagde hun til Valerian, da de gik sammen nedad Skovstien, "for at kunne sige dem Noget af dette."

Han taug.

Hun saa paa ham med et ømt, lidt ængsteligt Udtryk i sit Ansigt.

"At min Due, min rene, hvide Due, med sine hvide Vinger skulde berøre Skabninger, besmittede som disse!" sagde han tilsidst. "Jeg kunde neppe taale det."

Hendes talende Dine fæstede sig paa ham med et Udtryk af Forundring.

"Valerian!" sagde hun, "Elstede! Hvad er jeg? Dg om jeg var straalende og ren og stjern som de skyldfri Engle, vilde det ikke i vor Herres Dine gjøre mig hvidere, renere og stjønnere end selve Englene, naar jeg i mine Arme bragte Hans egne nedtraadte, tilsmudsede, sonderknuste Skabninger hjem igjen til Ham for atter at blive rene og fri og Hans Born? Englene kan ikke afvaste de stakkels, tilsmudsede Fodder. Det kan kun Herren, deres og vor; Herren og vi, Valerian, den mindste af os, endog vi, — du, Elstede! og endog jeg."

Men Skjygen af den mørkere Anstufelse hvilede trykkende over ham, og han sagde:

"Hvad kan min hvide Due vide om disse Ting? Gud forbyde, at hun skulde! Kirken er Kongens lille Flok paa denne oprørste Jord; og vi kan ikke

taale Forræddere blandt os. Kirken er Guds Sønns hellige Brud, og dens Renhed maa bevogtes med Omhu og Nidkjerhed, ja med Vold, om det gjøres nodigt. Du har intet urigtigt sagt eller gjort, Elstede," tilsoiede han, da han saa hendes bekymrede, nedadvendte Blik og den lette Skjalven af de adskilte Læber. "Du har ikke sagt eller gjort andet, end hvad der er himmelsk og dig værdig. Men vi er ikke i Himlen endnu."

"Nei, Valerian!" sagde hun og hævvede sine klare, straalende Dine usforferdet op mod hans. "Jeg har intet urigtigt sagt eller gjort. Jeg er et Barn og kan ikke vide, hvad Kirken burde gjøre. Men jeg er Hans Barn, og jeg kjender dog lidt til, hvad Han gjorde, og lidt til, hvorledes Han elstede. Dg hvorledes kunde jeg lade være at sige det til disse To, naar ingen anden vilde?"

Dg derpaa tilsoiede hun som Svar paa hans alvorlige, bekymrede Blik:

"Jeg har ikke bedrøvet dig, Elstede, idag?"

"Hvorledes kunde det bedrøve mig at se ind i dit Hjerte," svarede han med skjælvende Stemme, "da det er mit? Hvis dets overstrømmende Medlidenshed er som en Flod, der feier bort Bjerge af Sorger og Bekymringer, hvad er da dets Fylde? Hvad er dets Fylde for mig?"

Clement og Viola havde ført det øvrige Brudfølge med sig for at ønske Bruden velkommen til Gaarden. Dg nu kom en glad Procession ud for at møde dem med Sange og Blomsterfranse, medens Gudssets Børn, gamle Tjenere og Venner havde bestrøet den Sti, som førte hen til Gaarden, med Blomster.

Trettende Kapitel.

Clement sølte sig alt andet end ulsk-

kelig i sin lille Bolig. Et Liv ført i Selvfornægtelse og Arbeide bragte ogsaa med sig sin daglige Velsignelse og Lægedom. Ved udelukkende at leve for Andre og bære deres Byrder blev der ingen Tid eller Kraft levet ham at øde bort paa at sukke over sine egne. Den rene Glæde, han søgte ved Andres Lykke, bragte Tilfredshed og rirkeligt Solstin ind i hans eget Hjerte.

Hans Liv var isandhed mere sorgfrit end deres i det Hjem, han havde stabt for dem.

Hverken Lykke eller Modgang forandrere for bestandig Karakteren eller endog Temperamentet. I det Mindste var det saa med Valerian; og den bybe, uudsigelige Lykke, han søgte, kunde ikke stille den bestandige Hæven og Synken i de indre Stemninger, som paa en Gang var hans Styrke og hans Svaghed, kunde ikke forhindre Problemerne i Verden og i Kirken fra at hvile trykkende paa ham.

Tilværelsen af en dyb, tilfredsstillende Glæde i hans Hjerte kunde ikke forandre den Kjendsgjerning, at han levede midt i en trykket og urolig Verden, kunde ikke hindre ham fra ofte at vende hjem fra sit daglige Arbeide i Karthago med en bekymret og furet Bane.

Og dog var hans Liv indholdsrigt og sjønt som aldrig før; den barnlige Enfold i Eucharis's Tro gjaldt for ham mere end utallige, overbevisende Argumenter mod hans Tvivl.

Til hende kom Alt ureflekteret: Tro, guddommelig Kjærlighed, menneskelig Kjærlighed, Egetkab. Til ham kom Alt gennem Reflektion. For hende var Religionen fri Lust og Liv og Dagslys. For ham var den ensbetydende med Kamp og Storm, isbelagte Hoeder, bundløse Afgrunde, Jldstrømme.

Den Tro, som hun lærte i sin Barndom, og som hun tilegnede sig med sit

Barnefind, var noget ligesaa uomtvisteligt som hendes simpleste, moraliske Instinkter, som hendes egen Tilværelse.

Og denne Tro var af den glædeste Slags. Den „gode Hjrde“ i hendes romeriske Katakomber, stærk i udsødelig Ungdom, som ømt samlede Lammene og nærede Faarene; den guddommelige Herre, i hvem det sande Lys bor, det Lys, som er Menneskenes Liv; Kongen, som styrer og regierer Menneskene, som kjender enhver Navn og Karakter, og for hvem Hjertets Tankter er aabenbare: saaledes var det, Kristus havde aabenbaret sig i Eucharis's Sjæl.

Korset hævdede sig bagved, ikke i Forgrunden af hendes Tro og aabenbarede, hvorledes denne omme, m:blidende, alt gjennemstrømmende Kjærlighed havde udvældet fra bundløse Dybder, og hvorledes al denne Frelserens Mildhed, Overbærenhed og uudsigelige Medlidenhed med de stakkels, faldne Menneskebørn havde sin Grund i en Kjærlighed, stærkere end Døden.

Da hun mødte Valerian, forekom det hende derfor som den naturlige Ting i Verden, at det Valg, som det guddommelige Forsyn havde truffet for hende, maatte være afpasset efter og stemme med hver mindste Enkelthed i hendes hele Væsen. Havde ikke den himmelske Fader kjendt dem Begge hele Tiden og ledet dem til hinanden ad Livets ufjendte, gaadefulde Stier?

Hun frembar ikke saameget sin Tak i bevidste Ord for denne overordentlige Velsignelse eller for enhver anden, som at hun instinktmæssig hævdede Vilket opad og søgte: „Dette er for stor en Lykke til, at den kan komme fra nogen anden end dig.“

Den forunderlige rædselsfulde, uforklarlige Hemmelighed var, at hele Verden, den tørstige, trængende, lidende

Verden, endnu mere alle de skønne og lykkelige Stabninger i den, ikke ilede — i det Dieblif Han aabenbaredes for dem — til denne Skjønhedens, Sandhedens, Livets og Glædens Kilde.

At Han var død for at gjenløse os, foiede en uendelig Taknemmelighed til Kjærligheden; men det var den Kjærlighed, Hans Lidelse og Død for os beviste, det var det hellige, skønne, kjærlige Væsen, som havde elsket saaledes, der havde vundet hendes Hjerte.

Hun dvælede ligesaa levende i Følelsen af Hans Nærhed, hvadsmhelst hun end tog sig til, som et Lam hos sin Hyrde. Nærende sig, legende, læggende sig ned ved de stille Bænde, badende i dem, drukkende af dem, medens den bevidste Følelse af Glæde, der gjennemstrømmede ethvert særskilt Foretagende, var, at Han var hende nær, og at hun fulgte Ham.

Hun opmuntrede og styrkede Valerian, ikke saameget ved at følge ham ind i hans mørke, taagede Tankedybder, skjønt hun ogsaa kunde gjøre det, som ved at holde sig udenfor dem i Sollyset og Klarheden og være, hvad hun var.

Thi han havde nagende Tvivl med Hensyn til saamange Ting. Endog dette Ægtefskab — var det det hoieste, Gud havde bestemt for ham? Harde han ikke været kaldet til at vandre paa de ensomme Hvider? Var han ikke stegtet ned paa blomsterstrøede Stier og havde derved forfejlet sit egentlige Maal?

Thi hele Kirken, omgjordet for de Kampe, der forudsaaes for den, var gennemtrængt af affetist (?: streng, alvorlig) Aand. Og dog sølte Valerian, at den affetiste Tertullians gyldne Ord ved Beskrivelsen af et kristent Ægtefskab var opfyldte i hans.

„Hvor kan vi finde Ord,“ skrev han til sin Hustru — „sin hoit elskede Medhjælp,“ „til at beskrive Ryffen i det Æg-

testkab, som Kirken helliger, som Nadverer bekræfter, og som Velsignelsen undertegner og besegler, hvorom Englene bringer Efterretningen til Himlen, og som Faderen stadfæster?

Hvilket Baand mellem to Troende, der har et Haab, et Ønske, en Lære, en og samme Gudstjeneste! Begge er Medarvinger, begge Medtjenere, ingen Forskjel i Aand eller Kjød; de er i Sandhed To i et Kjød. Hvor der er et Kjød, der er ogsaa en Aand. Sammen bedede, sammen knæle de, sammen faste de, gjensidig undervise, advarende, understøttende hinanden. Som jevnlige anses Begge i Guds Kirke, ved Guds Bord, som jevnlige i Nød, under Forsølgelse, saavel som i Glæde og under Vederbørgelse. Den Ene tager ikke Noget fra den Anden, den Ene styr ikke den Anden, den Ene er ikke besøerlig for den Anden. De Syge besøges, de Nødlidende understøttes frit. Almiser gives uden Fare for paafølgende Ubehageligheder, Dfringer bivaanes uden Strupler, de daglige Pligter udføres, uden at Hindringer lægges dem iveien. Der er ingen stjaalne Tegn, ingen skjælvende Hilsen, ingen stum Velsignen. Mellem de To gjenlyder Psalmer og Hymner, og de søger gjensidig at overgaa hinanden i at synge til Herrens Pris.

Naar Kristus ser og hører saadant, glæder Han sig. Til dem sender Han sin egen Fred.

Hvor To er, der er Han ogsaa. Hvor Han er, der er den Unde ikke.

Saaledes spirede de yndigste Blomster, hvormed den gamle Kirke smykkede Ægtefskabet, i Revnerne af hin haarde, ujevne, afrikanske Klippe.

Lykkelige Udflugter var det, naar Eucharis og Viola tidlig om Morgenens drog afsted med Gaardens lærvillige, hvide Æsel, hvis Paskurve var belæs-

fede med Rosiner og Brød, eller Druer, Figener og Dadler samt saadanne Blomster, som Aarstiden bragte med sig, hvilede de med søsterlig Kjærlighed bragte til Kirkenes Eng og Fattige i Byen — en Kjærlighed, som var den naturlige Følge og Frugt af den velsignede Følelse af Slægtskab mellem alle Kristne indbyrdes.

Dg saa de hyggelige Aftener, naar de samlede i den skjellige, indelukkede Gaard eller i Havens Lyshuse, opad hvilke Vindrænker snoede sig, eller under den brede Skygge af Figen- og Bøgetræerne nær den lille Flod eller paa de luftige Heider over Søen; disse Aftener, som tilbragtes under livlige Samtaler, med Sang og Læsning eller under vedertvægende Tausshed, medens de stoupende Volger, det susende Løv, det hvistende Græs og den rislende Bæk talte og sang til dem.

Ku og da kunde Valerian oplæse for dem Fortællinger af Virgil; men naar han og Eucharis var alene, var det deres Glæde strax at stige op til den herlige, gamle græske Verden, der var hendes Arv. Ingen mellemliggende, lavere Bjergskjæder skjulte disse storartede, ældgamle Fjeldtinder for dem. De dvælede lige under disse skjønne, luftige Heider, og for Eucharis var dette Sprog hendes Modersmaal; de rige Harmonier var ingen fremmed, tillært Musik for hende; de smeltede sammen med hendes hellige Barndomsindringinger om en Moders Stemme.

Livets Pilgrimsfærd og Kampe, Verdens uudgrundelige Gaade, dens Heider og dens Afgrunde, strakte sig nedenunder, over og omkring dem: Iliaden og Odysseen, Historien om den hundne Titan og det skjebnsvangre Dynastis Dom, Verden, som den for de klartskuede Poeters Blik vises sig snart lysere, snart mørkere, snart hævende sig, snart synkende. Dg ligesaa nær dem

laa Filosofernes Arbejde: endeløse Grublerier over Livets ubesvarede hvoraf og hvorfor; hele Bjerge af Tanker slynge ned i Afgrundene, dog uden at fylde dem; endeløse Lodliner, som dog ikke bunder dem; modige Opstigninger mod Tinder, som dog aldrig er naaede; den ene smukke Bro efter den anden kastet ud over Klosterne, dog uden nogenfinde at naa den anden Side.

Saa tidlig begyndte vor Race at slaa sine Vinger mod Jernstængerne paa det Bur, som ingen Haand indenfor kan aabne!

Alle disse Bedrifter og Kunstværker, som Verden altid senere har undret sig over og søgt at efterligne, men aldrig overgaaet, fyldte dem med Henrykkelse og Beundring. Men for dem var denne gamle, græske Literatur intet blot Studium af en forstenet Verden. Dens Fauna og Flora (i: Dyr- og Planterverden) var ikke blot uddød, men — om end i svagere Former — opfyldte den selve den Luft, de indaandede, med Velugt eller Forgift.

Disse gamle Heider var jo ogsaa endnu besøgt Grund. Templerne var ikke tomme eller i Ruiner.

Guderne var ikke blot skjønne Billeder at modellere efter; de tilbades endnu, deres Hjælp blev endnu ivrig søgt; og om de var magtesløse til at frelse, var de endnu gennem deres Tilbederes Hænder mægtige til at ødelægge.

Dog som oftest vendte de sig imidlertid til sine egne dyrebareste Skatte, de kristne Manuskripter. De betragtede dem neppe som en Literatur — hellere som en kostbar Samling af Familieoptegnelser.

Deres Herres og Mesters Stemme var endnu neppe bortdøet, og Kirken var altid paa Vagt efter at høre den og se Hans Ansigt igjen.

Dg imidlertid var den endnu en beleiret Stad, vistnok sparet for Angreb flere Aar itærl, senest i tretti Aar, men dog altid udsat for at blive dakt op ved Krigslarm.

Som en naturlig Følge heraf var dens Sange Krigsfange, dens Litteratur for Storstedelen Forsvars- eller Angrebskrifter.

De tidlige kristelige Skrifter var stjerne, som en Baads Krumninger er stjerne, naar den stevner imod Strømmen, som Krumningerne af et Seil er stjerne, naar det byder Vinden Trods; undtagen maasse i Løbet af de sidste tretti Aar, da Origenes og Alexandrinerne fuldt bevidst havde omsformet den guddommelige Lære til en Filosofi, og Euphrius havde begyndt at polere og omstøbe Tertullians uslebne, knudrede Tanker i videnskabelig Form.

Men Origenes var, som den modsatte Pol med Hensyn til religiøse Meninger, ikke meget kjendt i hint nordafrikanske Hjem.

Justinus Martyr, Polhøker, Ignatius, Viennes Martyrer, Hermas's Hørde, Brevet til Diognetus var velkjendte Ord.

Legender fra de apokryfiske Bøger om opbrudte Hadesporte opfyldte ogsaa Lufte; og vilde, selsomme Traditioner om vor Herres Barndom, Forsøg paa at ud-

skyde hin Tausshed i Evangelierne, der i sig selv indeholder sine egne uvurderlige Lærdomme.

Hver Morgen før det første Maaltid blev det hellige Brød, der var tilbage fra den hellige Nadvere, uddelt; paa denne Maade blev der ved den første Føde hver Dag, troede de, frembragt en hellig Forening med Herren, med Kirken og mellem dem indbyrdes.

Klokken ni om Morgenen ved Middagstid og tre om Eftermiddagen samlede de af Familien, der var tilstede, til Bøn og Psalmesang, og ved Dagens Slutning samlede de Alle, og Lyden af Hymnerne lod ud igennem de aabne Døre og henover de rolige Hav.

Kjærest af alle deres dyrebare Manuskripter var for dem de græske Kopier af Lukas og Johannes Evangelium samt Aabenbaringen.

Dyrebare fremfor alle andre var dem maasse Apokalypsen. Bløden og Mørket, Tordenen og Lynilden, Glashavet, blandet med Ild, Ildsoen, Dommen over den vellystige Stad, der thronede paa mange Bænder, lig deres eget Karthago, tiltrak den styrige afrikanske Fantasi, medens Eucharis deri hørte Harpespillerne med sine Harper og overalt saa det ene, herlige Ansigt af Ham, hvem de Alle tilbad. (Mere).

Om Sandhed og Sandhedsjogen.

Fire Foredrag af Jens Greve, Kand. theol.

IV.

(Slutning.)

Maa nu Bestemmelsen for Tiden træffes paa den Maade af den, som vil finde frem til den paa Videnskabens Veie, da blive naturligvis Udfigterne for en

paalidelig Dom endnu mørkere for Fremtiden, naar det videnskabelige Felt alt mere udvides, Erkjendelsesstoffet opdannes, og Undersøgelserne skulle gaa alt

mere og mere ned i Dybderne. Opgaven bliver uløselig; den kan ikke klares af de lærdeste og mest geniale Videnskabs Dyrkere. Om Rægsfolket, Almenheden, er der naturligvis ikke længere Tale; Døren er for dem slaaet ilaas for altid, og Sandhedsstrangen, som jo kan røre sig hos Manden bag Plogen lige saa godt som hos Professore paa Kathedret, som findes hos Zulueren ligesaa vel som hos den mest udviklede Germaner, den bliver for den store Mængde kun en Tantalostorft, en stedse utilfredsillet Higen, en Kilde til stadig Kval.

Kun paa en Maade kunde dette Forhold blive anderledes. Det var, hvis Videnskaben paa samme Tid, som den udvider sit Felt og gjør Undersøgelserne mangfoldige, skulde finde en ny stempel, enkel Maade at drive den videnskabelige Undersøgelse paa, en saa enkel Maade, at Resultaterne eller Enderesultatet kunde udvindes af den Dannede saavel som af den Udannede, af Barnet ligesaafuldt som af den i Videnskabens Tjeneste graanede, kun der har Videnskaben Sandhed at hyde Alverden. Men Udfigterne ere just ikke til det, at Videnskaben er inde paa saadanne Veie, og Videnskaben lader vist ogsaa være at give Løfte om saadanne Veie i Fremtiden, hvor raast den end ofte ellers kan være med sine Løfter. Saa vil den vel heller ikke forlange, at vi skulde kunne slaa os til Ro med de Udfigter, den har at hyde, og forøvrigt troende vente paa, at det usandsynlige, det urimelige skal indtræffe, at den Tid skal komme, da Videnskabens Døre staa hver Mand aabne.

Vi gif et Dieblif ind paa den Tanke, at Videnskaben kunde klare at løse Livets Gaader, for at se, hvorlangt vi da kom frem paa Veien. I Virkeligheden have vi mere end vanskeligt for at indrømme den en saadan Evne. Har den vel til

den Dag idag tiltrods for Aarhundredernes, Aartusindernes Arbeide klart at løse en eneste Gaade? Kan den opvise et eneste Felt, hvor den har løst en eneste Opgave tilgavn, hvor der paa et eneste Spørgsmaal er givet et Svar, som er saa tilfredsstillende, at der paa det Punkt intet mere er at spørge om? Har den gjort andet i denne Henseende end at flytte Gaaderne, sætte nye Gaader istedetfor de gamle, nye Spørgsmaal istedetfor de gamle Spørgsmaal, og saa stadigt finde op flere uløste Opgaver, flere Felter, som staa med Fordring paa nye Undersøgelser? Men har den ikke gjort andet, da faar den tilgive os, at vi ikke tro paa Løfterne for Fremtiden, og at vi ikke kunne slaa os til Ro med at vente paa deres Opfyldelse.

Saa meget mindre kunne vi slaa os til Ro dermed, saa meget mindre kunne vi sætte os nedfor og vente paa Gaadernes Løsning, som der turde være nogen Nefsko ved den Ting. Det er jo ikke ganske saa fareløst som at sidde og vente paa den kommende Løsning af et almindeligt videnskabeligt Problem, var det end et statsøkonomisk Spørgsmaal eller en lægevidenskabelig Opgave. I gamle Dage, — aa ja ude paa Landet der gaar den Ting for sig den Dag i Dag, der forstaar Folk saa prægtigt den Kunst at dø uden Doktor, og jamen hender det, at Sygdommen gaar over ogsaa. Eller mere alvorlig talt: Paa alle disse enkelte Videnskabsefter, der er Wildfarelsen dog til hvende og sidst ikke saa farlig endda; det kan gjælde Samfundets og den Enkeltes timelige Velvære, det kan gjælde Samfundets og den Enkeltes timelige Eksistens, men for noget mere end dette kunne disse Ting ingen væsentlig Betydning have. Men her, hvor det gjælder det dybe Livsoppgjør, der angaar Spørgsmaalet jo netop dette: Hvorfra

kommer du og hvor gaar du hen? Her spørges jo netop om: Er der noget, eller er der ikke noget Liv efter Døden? her bliver der jo altsaa Spørgsmaal om et evigt Ansvar eller ikke. Her spørges jo om Livets Maa og Veiene, som fore did; der er mere end Livsrefiko i at forseile Svaret her.

Det eneste Vilkaar, under hvilket vi her kunde gaa ind paa at vente, til Videnskabens sik talt ud, det var, at Videnskabens Talsmænd kunde forsitre os, at der ingen Refiko var ved at vente. De kunne have let nok ved at tale om, at man dog maa tro, at alle Menneſter dog i Grunden ere paa den rette Side af den Linie, som skiller mellem Sandhed og Løgn, om de end ikke har grebet Sandheden fuldt; de ville dog selv ikke indrømme dette paa andre Erkjendelsens Omraader. De ville vist ikke indrømme, at Signeffjællinger og Manere dog trods al deres Skrobelijkheid have det rette Syn paa Løgekunstens Hovedsandhed eller Hovedsandheder; — og forøvrigt saa vide vel baade de og vi saameget om vort personlige Forhold til Sandhed, at vi ikke lade os narre af deslige Talemaader. De kunne ogsaa have let nok ved at sige, at naar Forholdet er saa udviklet, som vi finde det at være, saa kan der ikke være nogen Fare paa Førde; om der er en Gud, saa kan han ikke være saa haard, som Theologerne ville gjøre ham, og en evig Fortabelse kan der ikke være Tale om, allermindst da jo Forholdet var det, at vi levede i god Tro og ikke havde bedre Syn paa Tingen. De kunne have let nok for at forsitre os saadant, men Videnskabens siger ikke et Ord om disse Ting, og bag Dækket, Dødens Dække, har ingen af dem været; hvorfra vide de da dette, hvorfra have de sin Visshed? Er det fra en individuel Stemning, de have øst sin Visdom, er det en rent per-

sonlig Utilbøielighed til at tænke sig en saadan Mulighed, som lægger dem Svaret i Munden, da vide vi, at deslige Ting intet have at sige i Sandhedens Sag, og Forsifringen giver os ingen Tryghed.

Men vi vide desuden en Ting til, som ogsaa er egnet til at gjøre utryg. Vi kjende det Betydelighedsforhold, hvori Sandheden staar til vort Liv, og Livet igjen til Sandheden. Vi vide altsaa, hvorledes Livsopfatningen kommer til at øve Indflydelse paa vor Karakter og bestemme vort indre Menneſte. Er det da usarligt at leve i Vildfarelse, i Løgn? Kan dette Spørgsmaal om Sandhed og Løgn da være mig en ligegyldig Sag, en Sag, som kan staa derhen saalænge? Kan jeg sidde rolig, naar jeg maa sidde med den Tanke, at det beror paa et Lykkesræf rent, hvorvidt Sandheden skal kunne faa adle min Aand, eller Løgnens Gift snige sig ind og forgifte alle Sjælens spirende Skud, alle de vaagnende, alle de virkende Kræfter? Kan jeg med denne Bevidsthed sidde og vente paa, at Videnskabens engang, om Martusfinder maatte, skal blive færdig?

Og endnu ved jeg et, som nok kan drive til Afgjørelsens Hast. Mit Liv bliver uden Holdning, hvis jeg ikke faar Livsgaaden løst; jeg har intet at leve for, intet at virke for, intet at dø for.

Vi drives altsaa mod en Afgjørelse. Vi se samtidig, at hverken den Filosofi, der mere rent tankemæssigt, ud af Tanken selv vil danne sig en Livsanskuelse, ei heller den, som helt og holdent vil bygge denne paa den videnskabelige Forsknings Resultater, finder eller kan finde frem til Maalet. Vi nødes da til at se os om andetsteds, og hvad Vei staar os saa tilbage uden den at ty til Religionen, til den aabenbarede Religion.

Det synes saa meget mere nødvendigt,

at vi tage vor Tilflugt til den, som vi overhovedet jo vel maa erkjende, — om det end ikke er os fjært, dog nødes til at erkjende, at vi med de sjælelige Forudsætninger, med hvilke vi gaa til Arbejdet, med de Strøbeligheder, med hvilke vor Aand er behestet, med den Afsmagt, hvori den er bunden, ikke kunne erkjende Sandheden af vor egen Magt, ikke kunne tage den jangen uden Hjælp af Kræfter, der formaa at ophæve vor Afsmagt og bryde den Modstand, med hvilken vi selv møde Sandheden, naar den banker paa vor Dør. Den, som erkjender Sandheden af det Billede af menneskeligt Sjæleliv, vi tidligere holdt os for Die, maa ogsaa være enig i dette.

Men findes der nogen Form, hvori Sandhed eller hvad der udgiver sig for Sandhed, træder os imøde med Paaastand paa at eie eller bæres af saadanne Kræfter, da maa det være der, hvor den kommer med den Forsikring, at den er sendt af Gud. Og findes der nogen Sandhed, som skal kunne gribes af Menneftaand og Menneftehjerte, saa maa det være den Sandhed, som fordi den kommer fra Gud, kan blive os for stærk og selv tage Magten, gjøre sig til Herre over Sind og Tanke, og som da ogsaa maa kunne give os Løfte om en saadan altformaaende Hjælp. Og findes der en Sandhed, som skal kunne blive Sandhed for Alle, ikke blot for et aandeligt Aristokrati, som kan tilfredsstille Sandhedsstrangen hos Enhver, saa maa det være Sandhed i Umiddelbarhedens Form, en Sandhed, som taler enfoldigt, fatteligt og ligetil med hver Mand, som, om den end indeholder de bundløse Dybder, dog giver hver Mand fatteligt Svar paa Livets dybeste Spørgsmaal, en Sandhed som bringer Tankerne frem i en Form, der er tilgængelig for Barnet ligesaa

vel som for Manden og Oldingen paa Gravens Bred. Men paa hvilken anden Maade kan Livsandheden tale saaledes til os, uden da, naar den kommer til os som en guddommelig Aabenbaring. Aabenbaringen forlanger nemlig ikke af os, at vi skulle se til selv at lede os frem, for om vi muligens engang kunne finde Sandhed, men den siger: Saa og saa er det; tro det; det kan du leve paa, og det kan du dø paa; dette kan du fatte og gribe, og dog kan det give dig Tankestof at grunde paa alle dine Dage; Livet rækker ikke til at blive færdig med det.

Der kunde Nogen finde, at dette kunde være en rimelig Tale, hvis vi bare vare hjælpne med den; men her, just idet vi ville gaa med paa Tanken, møder der os en Indvending ligesaa uoverkommelig som den, vi nylig maatte rejse ligeoverfor Filosofien. Ogsaa her paa Religionens Gennemærker møde os jo allehaande forvirrede Røster. Der hæver sig ikke en enkelt klar Stemme i Religionens Navn, saa man kan vide, hvor man skal gaa hen. Men der staar Religion mod Religion, Parti mod Parti, Sekt mod Sekt; Fetischdyrkteren, Buddhaisten, Muhamedaneren tror jo ligesuldt paa sin Religion, som den Kristne gjør det; det bliver jo da ligesaa umuligt at finde frem her som paa Filosofiens Gennemærker, og vi ere vel lige saa berettigede til i denne Forvirring at se et Vidnesbyrd om, at denne Vej ikke fører mod Maalet som hist, da det gjaldt Filosofien.

Den slaar os ved første Diekast denne Indvending, men der er Et, som man her har glemt: Filosofien forudsætter, at man ved egen Tankes Kraft skal naa frem til Maalet; den forudsætter Tankens Sandhed; Tanken om den aabnbarede Religion hviler jo her paa den Forudsætning, at Menneftemagt gaar

vidt og umulig finder frem. Hvad underligt er det da, at man ogsaa digter sig falske Guder, en falsk Religion! Ja vanskeligt vilde vi vel, naar vi erkjendte Menneſkeaaendens Afmagt, kunne tænke os, at Menneſket havde Trang til en Religion, uden at det ogsaa kom til at forfusse og forfalſke den. De mange Religioner aabenbare altsaa Trangen til en Religion ſamtidig med, at de ſtaadſte Sandheden af, hvad vi have paastaet om Menneſkets Vanmagt til ſelv at finde frem. Menneſket finder naturligviis ligeſaaldt frem af ſig ſelv paa Religionens Bei ſom paa nogen anden. Hvad her er ſagt, faar naturligviis ogsaa ſin Anvendelse paa Sekterne indenfor den kristne Kirke. Vi have imidlertid ikke Anledning til at gaa nærmere ind paa, hvorledes Anvendelsen arter ſig her.

De mange Religioner ſtaadſte altsaa Trangen til en Religion og viſe os, at denne Trang er en rent almenmenneſtelig; de umuliggjøre derimod ikke Afgjørelſen om, hvilken Religion der er den ſande, om de end gjøre denne Afgjørelſe ret til en Alvorſag, om de end viſe, hvor ſnuablende nær Faren ligger for at tage Feil i Valget. Jeg vilde nu antage, at de allerſteſte af os, naar vi ſolte os dreve til at vende os til Religionen, ikke vilde være i ſynderlig Tvivl om, hvor vi ſkulde vende os hen, ikke vilde betænke os ſynderlig paa uden videre at gaa til Kristendommen; ſaavidt ſtærkt Indtryk ville vi vel have af dens Fortrin fremfor alle andre Religioner, at vi ville antage, at om Sandheden ſkal findes paa Religionens Bei, ſaa maa det være der. — Der er vel dem, ſom her danne en Undtagelse, dem, ſom mene ſelv at kunne ſtabe ſig en bedre Religion, men de komme egentlig ikke os ved her; thi de ere inde paa Filoſofiens for ikke at

ſige Poetiſens Bei, ikke paa Religionens. En Religion, ſom jeg ved, jeg ſelv har digtet op, er ingen Religion. — Jeg kan derfor antage, at vi i Almindelighed vilde ſe os henviſt til Kristendommen. Jeg kunde ogsaa for hderligere at styrke os i denne Opfatning pege paa adſtilligt af, hvad der kunde nævnes ſom Kristendommens Fortrin fremfor de andre Religioner. Men med alt det ere vi i Grunden lige nær og ſtaa Kristendommen lige fjernt. Man ſkaber nemlig ikke nogen Overbeviſning om Kristendommen bare ved gode gyldige Grunde; thi Kristendom er ikke en logiſt Slutning; Kristendommen er et Livsvalg.

Der er dem, ſom meget raſkt vilde berøve det religiøſe Dggjør af Livſpørgsmaalene alt Værd, idet de uden at betænke ſig paasta, at Religionen overhovedet og Kristendommen med er ren Autoritetstro, heror alene paa, at man er ſaaledes oplært og ikke kan frigjøre ſig fra ſine Lærere, fra Samfundets Anſtuelſer, ikke tor tænke frit og ſelbſtændigt. De ſom have ſtaaet med noget ſtørre Alvor i det Valg: for eller mod Kristus, de, ſom have noget klarere Bevidſthed om, hvorledes det Valg gaar for ſig, kunde kanſke, endda det gjælder en ſaa alvorlig Sag, være tilbøielige til at drage paa Smilet over en ſaadan Fremſtilling af Forholdet. Og hvorfor? Fordi de vide, at der vel aldrig gives noget friere Valg end at vælge Kristendom. Fordi de vel have ſolt og fornummet, at dette at tro paa, vove mit Liv, ja mit evige Liv paa den aabenbarede Sandhed, det kan jeg ikke gjøre, fordi Preſten eller noget andet dødeligt Menneſke har forſikret, at det er fareløſt; det kan jeg kun, fordi Sandheden ſelv har overbevist mig, altsaa fordi jeg ka n tro den. Dette Valg er jo kun ſom at ſpringe ud fra den ſvimm-

lende Høide, det gjør jeg kun, fordi jeg ved, at der er En derne, som tager imod mig. Der skal naturligvis ikke hermed være negtet, at Mange, som ville bære Kristendommen, kunne støtte sin Tro udelukkende paa Menneskers Autoritet, kunne bygge alene paa dem, som have sagt, at de kunne tro deres Tale, men den Tro er ikke Kristentro; thi Kristentroen er en Livsag.

Der er dem, som have forstaaet Sagen bedre, som have mærket, at her gjælder det et personligt umiddelbart Indtryk, saa kraftigt, at det kunde tage Overbevisningen fangen, og saa have de udtrykt sin Tanke saa: „Dersom jeg kunde træffe en virkelig ophlyst, dannet Mand, hvis hele Personlighed gav det bestemteste Indtryk, at han var en Troende, — se det var et Bevis.“ — Der er noget i den Tanke, i dette Krav paa et personligt, umiddelbart overbevisende Vidnesbyrd, — og til Bestjæmmelse for os, som ville bære Kristi Navn, skal det være, at der skal kunne tales saa, at der skal kunne spørges efter ophlyste dannede Mænd, som give et levende Indtryk af at være Troende; os til Bestjæmmelse skal det være, at de Bantro ikke finde Saadanne iblandt os; — dog noget Bevis vilde dette vel egentlig ikke være. Men til den, som taler saa, til den, som ønsker saadant personligt overbevisende Vidnesbyrd vilde jeg sige: Gaa til den Herre Kristus selv, og det begjærede Vidnesbyrd, det begjærede Bevis vil nok findes.

Thi Kristus selv er os Borgen for hans egen Sandhed; Kristendommen er os Borgen for hans egen Sandhed; Kristendommen er sit eget Bevis. Ved Guds Naade vil den aabenbarede Sandhed være klar og overbevisende for den Enfoldige, klar og overbevisende og dog indeholdende uudgrundelige Dybder, der ikke udtømmes af den Viseste, og med

den virke de Guddomskræfter, som nok kunne slaa Menneskefogtens Kunstgreb til Jorden, naar den vil modsætte sig Sandheden, som nok ophæve den menneskelige Afmagt og gjøre os dygtige til at gribe Sandheden, sætte os istand til at tro.

Men dette kan det ikke nytte, at jeg fortæller Dem mine Tilhørere; der er Jngen, som derved faar vide, at det er sandt; dette ved kun den, som selv har prøvet det, det læres af den, som selv i Afgjorelsens Stunder har staaet Ansigt til Ansigt med Sandheden og faaet tro den; det erfares af den, som under Livets Skibbrud i denne Sandhed har fundet den Redningsplante, som han ved og føler holder ham oppe midt i de brude Bønde.

Der kunde endnu En ville reise en lignende Indvending mod os, som den, vi reiste mod Videnskabens: Hvis Kristendommen er Sandheden, hvorledes er da deres Sandhedsstrang tilfredsstillet, som døde, inden den fremstod i Tidernes Kredsløb, eller de, som endnu Intet have hørt om den? Vi ville svare dem for det Første dette: Det Spørgsmaal har ikke praktisk Betydning for os, som staa med Kristendommen for Die og skulle træffe vort Valg; der, hvor vi derimod stode ligeoverfor Videnskabens Fordring paa, at vi skulde vente, indtil den kunde svare os, der havde dette Spørgsmaal et uafviseligt Krav paa en Besvarelse. Og dernæst ville vi svare: Hvis Kristendommen er Sandhed, — og det var jo alene under den Forudsætning, at den nævnte Indvending kunde reises, — da er der forget for de Slagter, som ikke have hørt; thi da ere de indesluttede i den Guds Kjærlighed, som vil, at alle Mennesker skulle komme til Sandheds Erkjendelse; han vil da ogsaa gjøre, hvad der kan gøres, for at det

skal ste, og han klarer vist den Ting uden at tage os med paa Raad.*)

Men giver da Kristendommen virkelig den Løsning, som Sandhedsstrangen begjærer? Vi svare: Ja den gjør; thi den giver os den ledende Tanke.

Der, hvor Videnskaben standser ved Gaaderne, der opløser vistnok ikke Kristendommen disse gennem Undersøgelser og Forskning, men den giver os Forklaring om, hvorfor disse Gaader maa være der, idet den i dem viser os den Uendeliges Almagtshaand, og den giver den Troende No ligeoverfor dem, idet den bag dem viser ham Guds Kjærlighed som bærer det Hele. Og idet den dette gjør, giver den Forsikring om, at Videnskabens Forskning kun kan tjene til at forherlige Guds Navn, og aabenbare hans Storhed for den Troende.

Kristendommen giver vistnok ikke den af Filosofien begjærede tankemæssigt gennemførte Enhed i al vor Viden, men den forsikrer os, at alle de adspredte Sandhedens Dele har sin Enhed og sin Sammenhæng i Guds Tanke. Den opmuntrer vel derfor ogsaa Filosofien til at søge den skjulte forbindende Traad i al vor Erfjendelse, men nogen ny Livsanskuelse maa Filosofien ikke byde; thi der er Kristendommen den ubetinget gyldige Sandhed.

Kristendommen svarer paa alle Erfaringens angstelige Spørgsmaal ved at vise hen til Guds hellige Retfærdighed, men først og sidst ved at vise hen til hans Frelsesraad, hans Kjærlighed til

*) Dette sidste Svar vilde jeg have maattet forme lidt anderledes, om jeg for Dieblisset skulde holdt mit Foredrag; som Referat af det holdte Foredrag lader jeg det staa.

Eyndere; Kristendommen imødefommer vor Trang til Holdning for vort Liv ved at byde os noget at leve for, et evigt Maal for alt vort Virke, ved at byde os Opreisningskraft til et nyt Liv, ved at byde os noget at dø paa, Guds egen usvigelige Sandhed.

Ligeoverfor alle Gaader lægger den os det Svar i Munden: Sandelig, du er en Gud, som skjuler dig, men og en Frelser er Israels Gud.

Ligeoverfor Livets dybe Grundspørgsmaal, ligeoverfor dette: Hvorfra og hvortil? lyder dens Alvorstøt: Af Ham og ved Ham og til Ham ere alle Ting; Ham være Vre i Evighed, Amen!

Hermed har jeg afsluttet den Tankeudvikling, jeg i disse Foredrag agtede at føre frem for Dem. Endnu være det mig dog tilladt en liden Slutningsbemærkning. Jeg kunde tænke mig, at Du og Anden paa Grund af mine Foredrags apologetiske Tendens vilde betragte dem som en Apologi, et Forsvar for Kristendommen, og saa nu til Slut sige til sig selv: „Er det Alt, hvad der kan siges for den Sag?“ Jeg vil ligeoverfor en saadan Tanke kun gjøre opmærksom paa, at mine Foredrag slet ikke have havt til Hensigt at være nogen egentlig Apologi; da maatte mange Ting tages med, som der ikke her var Anledning til at tale om; det egentlige Forsvar for Kristendommen er desuden Kristendommen selv. Hvad jeg har tilsigtet var kun at tale lidt om Sandhedsspørgsmaalet i Almindelighed og derunder vise, at ikke alle de Stene, som menneskelig Tanke og menneskelig Klogt har kastet for Templets Dør ligge saa urryggelig faste, at der ikke kan røres ved dem.

Forstjellige Slags Notitjer.

Sveriges høieste Fjeld er *Rebnaisse* i Tornø Lapmark — 7.192 Fod over Havet. I ældre Geografier var *Sulitjelma* nævnt som det høieste.

— Suez-Kanalen skal udvides, og man haaber at fuldføre Arbeidet i 2 Aar med en Bekostning af 203 Millioner Franks (mellem 30 og 40 Millioner Dollars). I Maanederne April, Mai og Juni skal 1045 Fartøier have passeret Kanalen, deraf næsten 800 engelske.

— Hr. Svend Fohn har til Dpretelse af et kristeligt skandinavisst Sømandshjem i New York ifølge Juliheftet af „Bud og Hilsen“ skænket 500 Dollars.

— I det böhimiske Badested Karlsbad var der (ifølge en Notits i „Morgenbladet“) til 4de August anmeldt 22,000 Badegjæster, (hvoraf kun 66 norske). Det skulde være interessant at vide, hvormange Læger man har til denne uhyre Mængde af Syge.

— Alexander den Stores Grav. Dr. H. Schliemann tilmelder Prof. Bachmann, at han agter at opholde sig Vinteren 1885—1886 i Egypten for at opsoge det Sted, hvor Alexander den Store i Aaret 322 f. Chr. Fodsel jordsættedes af Kong Ptolemæus med uhyre Pragt. I den romerske Reisertid kjendte man Graven, der var bygget i Nærheden af Alexandria, meget godt, men siden Seldschukernes Tid har man ikke vidst noget nærmere om den. Dr. Schliemann vil nu undersøge, om denne Grav kan findes igjen, og om den er udplyndret. (Mgbl.)

— I Japan er det engelske Sprog

kommet i høi Anseelse og studeres ivrigt. Der gives (i Europa) Nogle, som stræve med at opfinde et nyt Sprog, der ved sin Simpelted skulde kunne anbefale sig som et felles Meddelelsesmiddel for hele Verden. Man er kommen et Stykke paa Vei med denne „Opfindelse“ og har kaldt det „Volapük“. Vi tror ikke, at „Volapük“ kan blive andet end et Misfoster af et Sprog. Verdenssproget tror vi, at man allerede har i det engelske; det viser den Væthed hvormed det læres („til Husbehov“) af Gutter og Piger, for hvilke saadant Noget som Modus, Casus, Deklinationer etc. er ganske ubekjendt. (Der gives Volapük-Latin og Volapük-Tydsst og maaste flere Arter. Ubi est post? er Volapük-Latin og bethder: Hvor er Posthuset?).

— Torsdag Aften den 13de August skede en skrækkelig Ulykke paa en Fiskebanke, som kaldes Storeggen, 8 a 10 Mile fra Land, Vest for Alesund; der brød løs en Storm fra NV med opvort Hav, hvorved 33 Fiskere omkom. De efterlader sig 29 Enker med 113 Børn, hvoraf 82 uforsørgede. Siden Ulykken i Bjørnør for næsten 30 Aar siden er vel ingen saa forfærdelig Ulykke forefaldt paa de norske Kyster. Der har paa mange Steder i Norge dannet sig Kommitterer for at faa Bidrag subskriberet til Hjælp for de mange Nødlidende. Dgsaa her i Landet er Subskriptioner sat i Gang til Hjælp for de Nødlidende, og de, som ville yde en Stjærv til de fattige Enker og Faderløse kunne indsende Beløbet enten til „Decorah-Posten“, Decorah, Iowa, eller til „Fædrelandet og Emigranten“, La Crosse, Wisconsin, eller til Doktor A. Doe, 286 W. Indiana Str., Chicago, Ill., eller til Hr. J. T.

Kelling, 226 Milwaukee Ave., Chicago, Illinois.

— „Missionsvennen“, udgivet og redigeret af Pastor H. F. G. Krogh, for September er udkommet og indeholder: Missionsbøn. — Hvorledes det ser ud i Hedningeverdenen; Indianere og Indiere. Af Missionær Baierlein. — Modimolle. Et Billede fra Hedenstabet hos Betschuanerne. — Lidt Missionsstatistik. — Fra Afrika. Efter „Norst Missionsstidende“. — Kom ihu, at du helligholder Hviledagen. — Lidt af Hvert.

Dette Blad er en Prove-Fortsættelse af den tidligere udgivne Missionsstidende, der gik ind af Mangel paa tilstrækkelig Understøttelse. Efter almindelig Opfordring har Hr. Pastor Krogh besluttet, at udgive 3 Nummere i September, Oktober og November for at prøve, om Ønsket om at Missionsstidenden bliver fortsat er almindeligt. Hvis dette viser sig, vil den fra Nytaar af udkomme regelmæssig. Indholdet af det udkomne Nummer er saadant, at det maa glæde enhver sand Missionsven, og det er desaaarsag at haabe, at Missionsvennerne ville gribe sig an, for at skaffe Bladet den Understøttelse, som det saa vel fortjener. („Fædrel. & Emigr.“)

— I New York vil man anlægge „underjordiske“ Jernbaner, det er Baner som gaa under Gaderne. Herom har et Hefte af „Den tekniske Forenings Tidsskrift“ (dansk) indeholdt en Artikel, hvorefter „Morgenbladet“ leverer følgende Uddrag. „Jngen By i Verden kan have større Trang til indre Samsærbælsmidler end New York. Den ligger som bekendt, paa den af Hudsonsflodens to Årme omslattede smale Landstrimmel eller D Manhattan, der ikke er meget over $\frac{1}{2}$ Mil bred og henved 3 Mil lang. Handelen og Forretningernes Centrum

befinder sig i Nærheden af Dens Sydende, og Byen, der kun har kunnet udvikle sig i nordlig Retning, strækker sig nu næsten gennem hele Dens Længde. Under disse Omstændigheder er det let forklarligt, at der er et stort Antal Personer, som ere nødte til daglig at tilbagelægge et Stykke Bei frem og tilbage efter Dens Længde, og skjønt der er saa mange Sporvogne og Omnibusser i Gang paa Gaderne, som disse kunne give Plads til, og Dampstibe heller ikke mangle for dem, der kunne være tjente med at bruge saadanne, har det været en stedse voksende Trang til nye Befordringsmidler tilstede. I 1873 byggede man den første, paa Soiler hvilende, Luftjernbane, og skjønt Grundeierne vare meget mod denne Banes Anlæg, har man ikke kunnet undgaa at anlægge tre andre lignende Baner, der som den første gaa i Retning fra Syd til Nord. Alligevel er Færsele paa Gaderne og især paa Broadway, som er Hovedaaren for Færsele i Dens Længderetning, ganske overordentlig stor. I de senere Aar har man været idrigt beskæftiget med Tanken om at anlægge en Tunneljernbane under Byen, men denne Tanke synes nu at være stillet i Bero, siden man har givet sig isærd med at anlægge Jernbaner under Gaderne, og der er Udset til, at man vil finde sig vel derved. Der er sluttet Kontrakt om Anlægget af en saadan Bane, der skal være færdig til Juli 1886 og skal forshynes med 4 Spor. De to midterste skulle bruges til Personbefordring paa store Afstande, de to yderste paa korte. Paa de sidste, hvor der maa gjøres hyppigere Stansninger, skal der føres langsommere end paa de første. Om Natten, da Personbefordringen er mindre livlig end om Dagen, skulle Sporene tillige bruges til Godsbefordring. Man udgraver for Banen i hele Gaden

Brede eller i en Brede af 70 til 80 Fod, saa Stinnerne komme i en Dybde af $17\frac{1}{2}$ Fod under Kjørebane's Midte. I Udgravningen plantes 3 Rækker Jernsoiler til at bære Tverbjæller af Jern, og imellem disse bliver der slaet Hælvoinger, paa hvilke en Kjørebane af omtrent 43 Fods Brede bliver anlagt. Paa hver Side af denne bliver anbragt et Trottoir af omtrent $11\frac{1}{2}$ Fods Brede. Den overstyvende Del af Gadebredden bliver udækket, for at der kan komme Lys og frisk Luft ned til den underjordiske Bane. Der anbringes ogsaa endel stærke Glasruder i Trottoirerne. De nedre Trottoirer eller Perroner have Høide med Bunden i Banevognene paa Sporene, og ere derfor i 14 Fods Dybde under de øverste Trottoirer. De kunne passeres af Fodgjængere, og dels derfor, dels for at staffe Brugere af de nederste Etager i Husene, hvilke ere fremkomne ved Baneanlægget, Afgang til den høiere liggende Gade, bliver der i Husenes Nærhed paa mange Steder og navnlig ud for Tver-

gaderne anbragt Trapper fra de nederste til de øverste Trottoirer. I de nederste Trottoirer er der ogsaa udgravet hule Rum til Optagelse af Vand, Gas- og Kloakledningerne. At de nederste Trottoirer blive belyste i Mørke er en Selvsølge. Der har heldigvis ikke været mange Huse, hvis Fundamenter vare saa lidet dybe, at der kunde fremslaa Vansteligheder ved Udgravningen. Arbeidet er begyndt ved Sydenden af Manhattan, og det strider frem nordest. Man tager en kort Strækning af Gaden ad Gangen, men i hele Bredden, og dækker den under Arbeidets Udførelse med en Interimsbro af hele Gadens Brede, saa at Færdselen aldrig bliver afbrudt. Man har endnu ikke bestemt sig for, hvilken Trækraft, der skal anvendes paa den nye Bane. Der tales om at bruge Tougetræk paa de nederste Spor. Paa de midterste Spor vasker man imellem at bruge komprimeret Luft, overhede Vanddamp eller Elektricitet som Trækraft."

Blandinger. — Nytt og Gammelt.

„Missionsvennen“ (se foran under Notitsjerne). De tre Numere for September, Oktober og November faaes for 10 Cts. ved Henvendelse til Udgiveren, Rev. S. J. G. Krog, Baldwin, St. Croix Co., Wisconsin. Bladet er meget pent udfyret, og fortjener Missionsvenners Opmærksomhed.

Fugl Rok. Den mærkeligste af alle Madagaskars Fugle synes nu desværre at være uddød. Det er bekendt, hvilken stor Rolle Fuglen Rok spiller i de arabiske Eventyr, hvor dens Bingsfang angives til 16 Alen, dens Slagfiæres Længde til 8 Alen og dens Penneposers

Bredde til en Fod; dens Styrke stildres som saa uhyre, at den kan løfte en Elefant i sine Klør og flyve bort med den. I Ohlenschlägers sære Digterværk Madadin er det et Rokæg, som Fristeren faar Gulnare til at kræve af Lampens Aand og derved bringe sin Lykkes Sol til at formørkes. Om denne Fugl skriver Marco Polo, den berømte venetianske Rejsende, som i det 13de Aarhundrede udførte eventyrlige Reiser i Asien, at han havde hørt af Araberne, at den visse Tider paa Aaret kom til Den Madagaskar. Det er gaaet Marco Polo som gamle Herodot; i tidligere Tid blev de

Begge anseet som Folk, der for med Fabul og Løgn; men den nyeste Tid har paa den mest glimrende Maade stadfæstet Begges Sanddrøthed og Troværdighed, endog da, naar de fortalte det, som syntes mest utroligt. Saaledes har det ogsaa vist sig, at det havde sin Rigtighed med Madagaskar og Fuglen Kof, om man end maa trække meget fra Arabernes fantastiske Overdrivelser. Man har nemlig paa Madagaskar fundet Fugleæg, som menes at være Kofæg, og af en saadan Størrelse, at deres Rumfang svarer til 6 Strudsæg, 150 Hønsæg og 12,000 Kolibriæg! Skallet er saa tykt, at man maa slaa haardt med en Hammer for at faa det istykker; hvilken Kraft i Næbbet maa da ikke den nyudklættede Kylling have haft for at kunne knuse dette og komme ud! Havde Vampens Aand været fjendt paa Madagaskar, havde den altjaa let kunnet opfylde Gulnares Dnske.

Man har ogsaa fundet Knokler af en meget stor Fugl, en Art Struds, fra hvilke man mener, at disse mægtige Eg hidrører. Lærde har kaldt denne Hjempefugl *Aepyornis maximus*.

(„Hjemmet“, Kristiania.)

Den indre Jordvarme. „Geogr. Tidskr.“ (Kbhvn.) meddeler: Et af de vigtigste Vidnesbyrd for Teorien om den indre Jordvarme har man fundet deri, at Varmen skal tiltage, jo dybere man kommer ind i Jorden. Den preussiske Bjergværksbestyrelse har nylig fuldført et Borehul, der er dybere end noget andet i Verden. Ved Landsbyen Eschladebach, som ligger ved Stationen Kötschau mellem Corbetha og Leipzig, har den boret et Hul med en Dybde af 4,300 Fod, altjaa næsten $1\frac{1}{2}$ Fjerdingvei; Varmen i den dybeste Del af Borehullet er 48 Gr. C. (N—n. i Mgbt.)

Rebus No. 8.

Opløsning til Rebus No. 7.

Ordføererne.

All: de, som staa til Kest med Kontingent bedes venligt at indsende samme uden Ophold.

Adresse:

K. Thronsen, Box 1014, Decorah, Iowa.

F n d h o l d: Lilla Susanna. — Frafalden, men ikke fortabt. — Om Sandhed og Sandhedshjogen. — Forskjellige Slags Notitser. — Blandinger — Nyt og Gammelt. — Rebus.

R. F. B. Portman,
JUSTICE OF THE PEACE,

ATTY. AT LAW, NOTARY, REAL ESTATE.

Office over Klopps Drug Store, DECORAH, IOWA.

C. R. WILLETT.
N. WILLET.

ESTABLISHED
A. D. 1857.

Willett & Willett,

ATTORNEYS AT LAW,

DECORAH, — — — — — IOWA.

Hans Johnsen,
SADELMAGER.

handler med

Sadler, Svøber, Bidstler etc.,

forfærdiger i sit eget Værksted efter Bestilling alle Slags Puder, Sæleringe etc.

Decorah, — — — — Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA,

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Koge- og Kaffelovne samt Kobber- og Blikvarer, Gaardsredskaber og Værktøi, Bygningsmaterialier, asom Vinduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt ogolie.

Kobber- og Blikvarer repareres. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

C. C. COOK Optikus og Uhrmager, har tilsalgs Brillen de bedste i Handelen. Lomme- og Stue-Uhre repareres smukt. Læt ved Post Officet, Decorah, Iowa.

T. E. Egge, NOTARIUS PUBLICUS, udfærdiger Skjæder, Patentobligationer, Føderaadskontrakter etc. Auditor's Office i Courthuset, DECORAH, IOWA.

J. T. RELF.

PHOTOGRAF,

handler med Hammer, Lister, Albums, Fliels-Indfatninger, Stereoskop-Billeder etc

Gamle Billeder kopieres.

Smaa børn photograferes ved den nye Methode langt hurtigere end før. Alle mine Negativbilleder retoucheres af den udmærkede Retoucher, Hr. Eugene Austin. Aflæg mig et Besøg. Mit Galleri er over Montgomerys Drugstore, Decorah, Iowa.

P. H. WHALEN

handler med

Manufaktur- og Colonialvarer,

Hatte og Huer, Støvler og Sko etc. etc.

Sydenden af Water Street = = = = Decorah, Iowa.

VARIETY STORE

For Galanteri-Varer, Guldstads, Solvtøi,
Billed-Kammer,
etc. - - - etc. - - - etc.

Burlington, Cedar Rapids & Northern Ry.

Den lige Linie gennem Staten Iowa til

Steder i Minnesota og Dakota

Staar i Forbindelse med alle vigtige Linier, der gaa mod

Nord, Syd, Øst og Vest.

Nord til Minneapolis, St. Paul og alle Steder i Minnesota, Dakota, Manitoba, Montana, Wyoming og Oregon. Syd til St. Louis og Steder i Illinois, Missouri, Arkansas, Texas og alle Steder Syd og Sydøst. Øst til Chicago og alle østlige Steder. Vest til Council Bluffs, Kansas City og alle Steder i Nebraska, Kansas, Colorado, New Mexico, Utah, Nevada og Californien.

Landjoger-Billetter ere tilsalgs paa alle Coupon-Officer, baade enkelte og for Frem- og Tilbagerejse til Landmarkeder i Iowa, Minnesota, Dakota, Kansas, Nebraska, Missouri og Texas.

Faste Train med Pullmans Palads Sovevoagne gaa mellem Chicago og St. Louis og Minneapolis og St. Paul, gaaende fra Chicago paa Chicago, Rock Island & Pacific-Banen, fra St. Louis paa St. Louis, Keokuk & Northwestern-Banen og fra Minneapolis & St. Paul paa Minneapolis & St. Louis-Banen.

Hovedlinien

gaar fra Burlington, Iowa, til Albert Lea, Minnesota; Muscatine-Linien fra Muscatine, Iowa, til What Cheer og Montezuma, Iowa; Clinton-Linien fra Clinton, Iowa, til Elmira, Iowa; Iowa City-Linien fra Elmira til Riverside, Iowa; Decorah-Linien fra Cedar Rapids til Postville og Decorah, Iowa; Iowa Falls-Linien fra Cedar Rapids til Worthington, Minn. og Watertown, Dakota; Belmont-Linien fra Dows, Iowa, til Madison, Iowa.

At Ovenstaaende sees, at næsten ethvert Strøg af Iowa, Minnesota, Dakota og Norden eller Østen, Syden eller Sydøsten kan naaes med denne Linie og dens Forbindelser.

Karter, Tidstabelle: og enhver Underretning meddeles ved Henvendelse til Agenter. Billetter findes tilsalgs paa alle Coupon-Officer til alle Steder i de Forenede Stater og Kanada.

C. J. Zves,

Præsident og General Superintendent.

J. E. Hannegan,

Chief Clerk, Passager-Depot.

Cedar Rapids, Iowa.

Burlington, C. R. & N. R. R. Tidstabel for Decorah Station. Regulære Train afgaa og antomme som følger: Train No. 52 (Passager) gaar fra Decorah Kl. 1.15 Efterm. og No. 54 (Fragt) Kl. 4.00 Form.: No. 51 (Passager) antommer Kl. 2.50 Efterm. og No. 53 (Fragt) Kl. 8.35 Efterm.

Decorah Business College

tilbyder et omfattende praktisk Kursus for \$30.00 (Terminens Længde efter Enhvers Behov). Man kan begynde naarsomhelst hele Aaret igjennem, og Skolen har ogsaa en Klasse for Damer. Bestyreren er en Bogholder med 35 Aars Praxis. Skolens 9de Aars - Cirkulær sendes til Enhver, som derom henvender sig til Bestyreren

JOHN R. SLACK.

Iver Larsen
sælger udelukkende for Kontant og handler med
DRYGOODS, NOTIONS,
Færdiggjorte Klæder,
Hatte, Huer, Støvler, Sko, Kolonialvarer, etc. etc.
I Brødrene Gulliksons forrige Store.
Decorah - - Iowa.

A. C. Smith, M. D.,
Dien- og Dre=Læge.
Decorah = = Iowa.

6 tidligere Bind af „For Hjemmet“,
indeholdende flere store og en Mængde mindre Fortællinger (72 Hefter, over 2,100 Otkafsider med Titelblade og Registre til hvert Bind) sendes portofrit eller pr. betalt Express til hvilken som helst Adresse her i Landet for \$5.00. (Enkelte Bind kunne ogsaa sendes til Norge og Danmark for \$1.00 Stykket). Ved et Bind forstaaes 12 Hefter.
Adresse:
R. Throndsen, Decorah, Iowa.

Vi kan tilraade vore Læsere
at kjøbe sit Skotoi hos
L. M. ENGER,
respektabel Skohandler,
2den Dor Vest for 1st National Bank,
DECORAH, - - - - - IOWA.

Familien Heldringen,
en udmærket, kristelig Fortælling af Eugenia v. Mislaff, 17 mindre Fortællinger, forskjellige Biogrfier og meget andet Læsestof, (24 Hefter = 1 ældre Udgang af „For Hjemmet“) sendes portofrit for \$1.50.
Adresse **R. Throndsen, Decorah, Iowa.**

E. P. Johnson,
ATTORNEY AT LAW,
Office over Winneshek County Bank, - - - Decorah, Iowa.

G. I. Wendling

forfærdiger

Kaleschevogne og Buggier
og forøvrigt alleslags Kjøretøier efter Bestilling.
Reparationer udføres.

Berksted paa Hjørnet af Washington St. og Broadway.

Decorah, Iowa.

ST. OLAF'S SCHOOL,

En lutherisk Høiskole for Gutter og Piger,
Northfield, Minnesota.

Nye Terminer begynder i April, September og November. Betalingen er
\$30.00 for Skoleaaret (10 Maaneder) og for en Termin i Forhold. Koft billig.

Nærmere Underretning faaes ved Henvendelse til Bestyreren

Th. N. Mohn, Northfield, Minn.

DECORAH WOOLEN MILL

har stadig tilsalgs en fuld Forsyning af

Flaneller,

Uldtepper,

Garn,

Kashimirer o. s. v.,

Alt af eget Fabrikat.

Varerne garanteres at være udelukkende af Uld og et Fabrikat af første
Sort i sit Slags.

Kom og forsig det.

Decorah Woolen Mill, Water Street,

John E. Duncan,

DECORAH, - - - - -

IOWA.

F. N. EGGE,

Smedeværksted, Water Street, lidt Vest for Woolen Factory, Decorah, Iowa.

Hesteskoening, Reparation af Plouge og alle
Slags Gaardsredskaber,

samt Alt til mit Fag hørende Arbeide udføres billigt og forsvarligt.